

Še en cvet.

Za grob, ki bo na dan mrtvih ostal zapuščen, ker nihče ne ve zanj.

Za upanje, da ne bi bilo nečloveškega pobijanja.

Za željo, da bi ljudje spoznali, da je oboroževalna tekma nesmisel. Propad. Uničevanje vsega, za kar je na svetu milijone in milijone žuljavih rok. Srečnih smehljajev.

Lakote in solza, ki bodo z vojno razbrazdale še več črnih, rumenih in belih obrazov.

Naj zato dan mrtvih z bolečino smrti in z veličino življenja prebudi zavest človeštva.

Celje - skladišče

D-Per

III 5/1983

1119830994 10

COBISS

SAVINJSKI OBČAN

Leto VI
Številka 10
Oktober 1983

»SAVINJSKI OBČAN« izdaja Občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Žalec.

Ureja uredniški odbor: Jože Jan (glavni urednik), Janez Kroflič (odgovorni urednik), člani: Elza Golob, Franc Izlakar, Franc Ježovnik, Kristijan Markovič, Cveta Mikuž, Irena Terlav, Lojze Trstenjak, Breda Verstovšek, Marjan Vidmar, Nevenka Zohar in Milan Zolnir.

Naslov uredništva: Žalec, Ulica heroja Staneta 1, telefon 710-671

Grafična priprava: Savinjski občan

Tisk: CGP Večer Maribor

Naklada: 11.000 izvodov

Po sklepu republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/72 je časnik »Savinjski občan« oproščen prometnega davka.

Uresničevanje programa gospodarske stabilizacije

8. seja CK ZKS je pomembna kot ena bistvenih faz v prizadevanjih za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije. Zato mora za doseg tega cilja pomeniti mobilizacijo vseh subjektivnih sil. Izvajanje njenih sklepov pomeni borbo za uresničitev kratkoročnih in dolgoročnih interesov naših delovnih ljudi.

Tudi komunisti v naši občini pri tem ne smemo stati ob strani. Premalo smo storili, če smo sklepe in stališča osme seje le prebrali oz. se z njimi seznanili. Gre za to, da v vseh sredinah, kjer delujemo, sprožimo akcijo, ki bo pomenila prispevek k uresničitvi sklepov. Dolgoročni program gospodarske stabilizacije, ki je bil izdelan v federaciji, bo dosegel cilj šele takrat, ko bomo na vseh ravneh, od republike do temeljne organizacije združenega dela in krajevne skupnosti, izdelali lastne programe. Za uresničitev le-teh pa se moramo boriti vsi, predvsem pa komunisti, ker bomo s tem potrjevali našo vodilno vlogo v delavskem razredu.

V naši občini smo že doslej dosegli nekatere dobre rezultate. V izvoz, kot eno izmed najvažnejših nalog programa gospodarske stabilizacije, je vključena večina naših delovnih organizacij, vendar pa se posamezne zelo različno obnašajo. So kolektivi, ki bi na tem področju lahko veliko več prispevali, vendar raje prodajajo doma, kjer za svoj izdelek dobijo več, kot če bi ga izvozili. To sicer pomeni za kolektiv večji dohodek, za širšo družbeno skupnost pa izpad deviznih sredstev, ki jih v dani situaciji še kako potrebujemo. V takih sredinah bodo morali komunisti oceniti, v kolikšni meri so izkoriščene možnosti vklapljanja v izvozna prizadevanja ter zahtevati od vodilnih delavcev, da poslovno politiko bolj izvožno usmerijo.

Komisija za stabilizacijo, kot jo kratko imenujemo, je izdelala načrt dolgoročne stabilizacije gospodarstva v naši občini, ki je osnova za izdelavo stabilizacijskih programov v gospodarstvu in v negospodarstvu.

Naloga vseh delavcev, predvsem pa komunistov, je, da se z vsebino tega načrta temeljito seznanijo, ker bodo lahko le na ta način plodno prispevali k izdelavi stabilizacijskih programov v lastnih sredinah.

Pri tem pa je potrebno opozoriti tudi na to, da smo komunisti dolžni skrbeti za uresničitev programskega načrta, ker bodo sicer le-ti ostali mrtve črke na papirju. Vse preveč smo navajeni, da o stabilizaciji oziroma o izboljšanju našega gospodarstva le govorimo, premalo pa smo se pripravljali za to tudi kaj žrtvovati.

Primer, za katerega so poskrbeli mladinci v Tovarni nogavic Polzela, ko so z udarniškim delom pripomogli k večji proizvodnji nogavic za domači trg in izvoz, mora služiti kot spodbuda tudi drugim delovnim sredinam.

Vsem, predvsem pa komunistom, mora biti jasno, da sta zmanjšani skupna in splošna poraba le del prispevka k stabilizaciji. Najhitreje in najučinkoviteje pa bomo izboljšali gospodarski položaj s prizadevanjem in dobrim delom, kajti le dobro in uspešno delo je tisto, kar nam daje novo vrednost.

K uresničevanju usmeritev in stališč osme seje CK ZKS bomo komunisti naše občine lahko prispevali svoj delež le, če bomo sprejeli konkretne zadožitve za vsakega posameznika in skupino. Vse predolgo smo namreč govorili o naših skupnih nalogah, ne da bi ob tem izpostavili vprašanje odgovornosti posameznika. Odgovornost za opravljanje nalog mora postati v zavesti komunistov prva in najbolj spoštovana vrлина.

Ludvik Semprimožnik

POBRATENI OBČINI KRUŠEVAC IN BAČKA PALANKA STA PRAZNOVALI

14. in 20. oktobra sta praznovali občinski praznik pobrateni občini Kruševac in Bačka Palanka. V občini Kruševac vsako leto pripravijo kulturne prireditve, imenovane Dnevi svobode, na katerih so letos sodelovali tudi člani kulturnega društva osnovne šole Peter Šprajc-Jur iz Žalca. Reportažo z njihovega gostovanja in reportažo o občini Kruševac lahko preberete na tretji strani.

KRUŠEVAC - TRG MARŠALA TITA

Mesec požarne varnosti

Človeška malomarnost, nepoučenost, otroška igra, marsikdaj pa tudi slaba organiziranost požarne-ga varstva in nepripravljenost gasilskih organizacij, so najpogostejši vzroki požarov, ki povzročajo ogromno materialno škodo. Mesec požarne varnosti je še posebej namenjen temu, da sleherni gasilska organizacija preveri dosedanje organiziranost, strokovno usposobljenost svojih enot, izdela požarne načrte in uskladi delo vseh dejavnikov na področju požarne varnosti.

Samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požarom in Občinska gasilska zveza Žalec sta pripravila program dela v mesecu požarne varnosti, ki temelji predvsem na preventivi in usposabljanju gasilskega kadra. Posebno skrb so posvetili organizaciji odborov meseca požarne varnosti v krajevnih skupnostih, kar naj bi pripomoglo k temu, da bo v aktivnosti vključen sleherni občan.

Spomin na Čreto

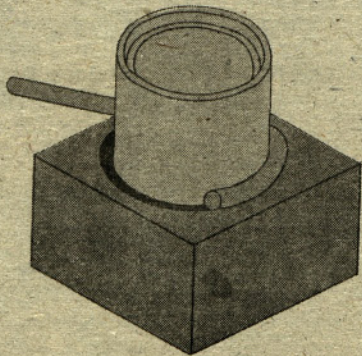
Krajevna organizacija ZZB NOV Vransko je v nedeljo pripravila srečanje borcev in aktivistov NOV v spomin na prvo frontalno bitko z Nemci, ki je bila 26. oktobra leta 1941 na Čreti. Zbranim je spregovoril Ivo Ludvik-Zupanc, prvoborec in udeleženec te bitke.

V kulturnem programu so sodelovali učenci osnovne šole Ivan Farčnik-Buš in mešani zbor prosvetnega društva Vransko. Tako je bitka na Čreti v spominih in pripovedovanju preživelih borcev oživela, za mladino, ki se je v velikem številu udeležila proslave, pa je bila to bogata ura zgodovine.

jk

INDUSTRIJA
GRADBENEGA
MATERIALA
GRADNJA ŽALEC
„30 let“

schiedel[®]
troslojni montažni dimnik

Kakšen naj bo novi dimnik?
Kje se nabavi?
Kako se montira?
Ta in še druga vprašanja naslovite na našo tehnično službo.
Radi vam bomo odgovorili.

10 let

schiedel[®]

IZ NAŠIH DELOVNIH KOLEKTIVOV

Juteksovih dvainštirideset let

Da dober glas seže v deveto vas, je učila že stara ljudska modrost. Za žalski Juteks bi lahko ta stari rek nekoliko prekrojili: da dober glas seže v deveto deželo. Delovna organizacija je namreč v zadnjih nekaj letih postala pojem kvalitete pri številnih vzhodnoevropskih pa tudi zahodnoevropskih kupcih.

JUTEKS NEKOČ ...

Začetek proizvodnje jutinih tkanin v Žalcu sega v čas, ko je v Evropi nacistična Nemčija že kazala svoje zobe. Kljub bližajoči se vojni vihri je skupina Žalčanov pričela leta 1939 z izgradnjo nove tovarne. V prostorih pivovarne, kjer so nekoč varili pivo, je začeli rasti tovarna, kakršno poznamo danes. Razlog za to je bil preprost: hmeljarjem v Savinjski dolini je v letih pred drugo svetovno vojno

močno primanjkovalo tkanin in vreč za spravlanje in odpremo hmelja domačim in tujim pivovarom. Potrebe in pripravljenost takratnih imenitnikov, da vložijo svoj kapital, ter razpoložljiva delovna sila so bili dovolj, da se je pred dvainštiridesetimi leti pojavila v Žalcu družba Juteks.

Prve količine jute so predelali leta 1940, že naslednje leto pa je tovarno zaplenil okupator. Po končani vojni vihri se je počasi začel ponoven razvoj, ki je doživel številne vzpone in padce, saj kakšnega posebnega družbenega interesa za vlaganje v tekstilno industrijo takrat ni bilo. Navkljub vsemu so si žalski tekstilci počasi, a vztrajno utirali pot. V petdesetih in šestdesetih letih so neprestano dograjevali, prenavljali in načrtovali nove prostore in dopolnjevali svoj proizvodni program.

Vsak nov obrat, vsak nov stroj je pomenil korak naprej v skupnem razvoju, najpomembnejša mejnika pa sta prav gotovo obrat predilnice 1961. leta ter obrata filca in PVC topllega poda 1973., ko je Juteks začel izdelovati svoj glavni proizvod — PVC topli pod.

... IN DANES

Da je odločitev za izdelavo talnih oblog pravilna, je vsakdanja praksa v Juteksu že večkrat potrdila. V obeh tozdih (Tozd Juteks in Tozd Talne obloge) pa je v proizvodni program zajeta še vrsta drugih izdelkov.

Tozd Juteks predeluje v svojih obratih jutina vlakna v prejo, sukanec, tkanine in konfekcijske izdelke. Del preje porabijo v lastni tkalnici, del je previjejo v sukanec za prodajo, del preje pa ponudijo

tudi na tržišču. V tozdu Juteks, v obrati šivalnice, izdelujejo tudi različne konfekcijske izdelke, ki so v glavnem namenjeni embalaži. Pred kratkim so izdelali in ponudili tržišču popolnoma nov proizvod ARNIT. Gre za netkane mrežaste tekstilije, ki služijo predvsem za okrepitev gradbenih izolacijskih materialov, papirnih in plastičnih proizvodov, filcev in talnih oblog ter parketa.

V tozdu Talne obloge je proizvodni program pretežno usmerjen v izdelavo talnih oblog, v manjši meri pa se pojavlja tudi kot prodajalec jutine polsti (filca). Na domačem in tujem trgu so se že uveljavili njihovi končni proizvodi — thermotal (PVC topli pod na jutini polsti) in supertred (PVC talna obloga na azbestni podlagi). V zadnjem času se je obema proizvodoma pridružil še thermoplast, ki je primeren tudi za oblaganje sten.

PA NAČRTI!

Pravilna proizvodna usmeritev v zadnjih letih je Juteks pripeljala med najuspešnejše delovne organizacije v žalski občini. Že zdavnaj so spoznali, da je rešitev le v močno povečanem izvozu, zato bodo prodajo na tujem trgu poskušali v prihodnje še okrepiti.

Zakaj izvažati? Odgovor je preprost: večinoma oziroma mirno lahko zapišemo, da so vse surovine, ki jih Juteks potrebuje za svoj proizvodni program, iz uvoza. To velja zlasti za juto, kjer gre v celoti za uvoženo surovino in pri tem delovna organizacija pravzaprav nima možnosti, da bi se z njo oskrbovala na domačem trgu. Pri proizvodnji PVC talnih oblog so potrebne surovine s področja petrokemije, ki so prav tako uvožene, ali pa je uvožena njihova osnovna komponenta.

Če torej želijo v Juteksu dobro poslovati in da bo proizvodnja ne-

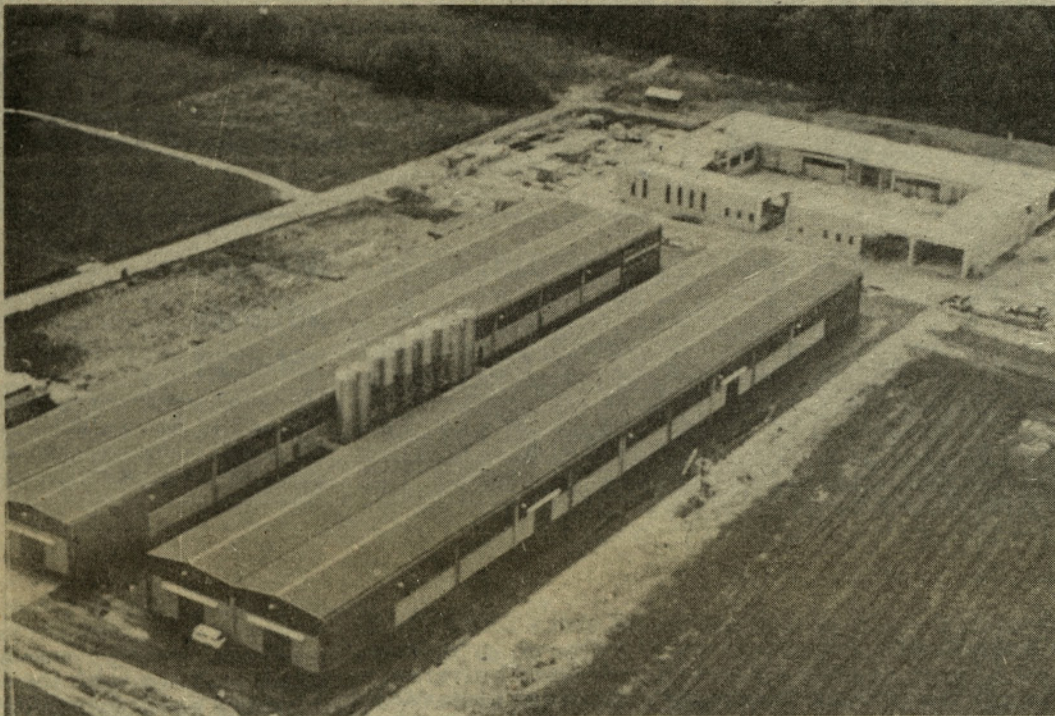
moteno tekla, potem se devize več kot potrebne. Čeprav večina Juteksovih proizvodov roma v vzhodno Evropo, zlasti v Sovjetsko zvezo, pa se v zadnjem času vse bolj usmerjajo na zahodna tržišča, predvsem v Nemčijo, v zadnjih mesecih pa si utirajo pot tudi v Veliko Britanijo, Egipt in drugam.

Da bodo lahko izpolnili zastavljene naloge in obseg proizvodnje, bodo morali v prihodnje tudi razširiti svojo proizvodnjo. Dosedanja stara tovarna v središču mesta jim nadaljnje širjenje in razvoj onemogoča, zato nameravajo čez nekaj let premestiti del proizvodnje v nove obrate na Ložnici. Tja naj bi postopoma preselili svojo celotno proizvodnjo, stare prostore pa bodo lahko izkoristili za skladiščenje.

KJE JIH ČEVELJ ŽULI ...

Čeprav gre tri četrtine prodaje v izvoz, le slaba četrtina pa ostaja na domačem trgu, položaj za Juteks ni najbolj rožnat. Povsod imajo namreč množico konkurentov, ki imajo surovine na pretek, poleg tega so deležni raznih carinskih olajšav itd., zaradi česar ponujajo izdelke po nižjih cenah. Poleg konkurentov jih v zadnjem času pestijo še stalni porast cen osnovnih surovin, administrativno odrejanje cen končnih proizvodov, porast prispevkov za družbene potrebe in drugo. Najbolj pri vsem tem pa delavce Juteksa jezi dejstvo, da kljub ustvarjenemu dohodku delavcem ne morejo izplačati osebnih dohodkov, kakršni jim za njihovo delo in trud pripadajo. Pri tem jih namreč v zadnjem času močno ovira družbeni dogovor, ki stimulira le tiste delavce in delovne organizacije, ki so zvaželi izvažati v zadnjih letih oziroma tiste, ki so imele nizko začetno osnovo.

Irena Jelen

V nove obrate na Ložnici naj bi se postopoma preselila celotna Juteksova proizvodnja

OBISK DELOVNE SKUPINE SINDIKATOV

V naši občini se je na dvo-dnevem obisku mudila delovna skupina republiškega sveta Zveze sindikatov, ki jo je vodil sekretar Zdravko Krvina. Z njim so bili še Jože Klöfutar — sekretar republiškega odbora tekstilne in usnjarske industrije, Rafko Mlakar — predsednik medobčinskega sveta, in Drago Ščernjavič — strokovno politični delavec v republiškem svetu. Sestali so se z vodstvi osnovnih organizacij sindikatov Keramične industrije Liboje, Ferralita, Aera in Juteksa, kjer so se pogovarjali s predsedniki konferenc in osnovnih organizacij večjih ozdov, obisk pa zaključili s prisotnostjo na seji predsedstva občinskega sveta. Za opravljeno delo so izrekli priznanje sindikalnim organizacijam.

ČIMVEČ SE MORAMO POGOVARJATI Z DELAVCI

Namen obiska delovne skupine je bil: seznaniti se z aktivnostjo osnovnih organizacij in občinskega sveta pri uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije — naloge mora poznati vsak delavec, je bilo poudarjeno, pri pridobivanju dohodka, nagrajevanju, izvajanju socialne politike, združevanju dela in sredstev, utrjevanju ustavnega položaja delavca in ne nazadnje tudi s problemi delovnega časa.

„Sedaj imamo z mnogimi dokumenti jasno začrtano pot aktivnosti sindikatov, pred nami je bitka za uresničevanje sprejetih stališč in sklepov. Predvsem nas zanima, kako te naloge sprejemajo delavci in kako se tudi uresničujejo

v praksi,“ je dejal Zdravko Krvina na razgovoru s predsedniki konferenc in osnovnih organizacij sindikatov. Ko so razpravljali goste seznanili z razmerami v posameznih OZD, so hkrati opozorili tudi na nekatere probleme, na katere pa delavci sami nimajo vpliva. Pri tem so imeli v mislih problematiko cen, prevelikega administriranja, padca življenjskega standarda, večanja socialnih razlik; kritično so ocenili napovedane davčne ukrepe, še posebej pa izpostavili vprašanja odgovornosti.

Najbolj nevarno pa je porajajoče malodušje in nezaupanje, so poudarili predsedniki osnovnih organizacij sindikata.

V KERAMIČNI SO SE OPRLI NA LASTNE SILE

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij KIL Liboje so goste seznanili z gospodarskimi razmerami, razvojem samoupravnih odnosov in s sistemom nagrajevanja; beseda pa je nanesla tudi na vprašanja informiranja delavcev.

Zahvaljujoč dobri gospodarski situaciji nimajo bistvenih problemov, saj je od teh v veliki meri odvisno razpoloženje delavcev. Več kot polovico proizvodnje prodajo na tuja tržišča, od tega 75 odstotkov na konvertibilno področje. Zanimivo je, da na tujih tržiščih dosegajo višje cene kot doma. Delo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij je usklajevano in uspešno, razvojna politika ni obremenjena z ozkimi interesi tozdov. V sistem nagrajevanja so

že vključili nekatere elemente minulega dela, ki pa ga bo treba še dopolniti. Delovna skupina je delavcem Keramične Liboje izrekla priznanje za dosežene rezultate.

JUTEKS: NAGRAJEVANJE MORA BITI SPODBUDA ZA DELO

Delovna skupina si je najprej ogledala proizvodni proces, nato pa se pogovarjala s predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov, z vodil-

nimi in vodstvenimi delavci. Poleg predstavitve proizvodnega programa, gospodarskih dosežkov in skrbi za delavčev standard, so jih v Juteksu seznanili s problemi vsakdanjega dela. Najbolj so izpostavili družbeni dogovor o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov, ki jih ovira pri izplačevanju osebnih dohodkov, ki naj bi bili usklajeni z vložnim delom.

Pri tem pa seveda ne mislijo na odstopanje od dogovorjenih družbenih meril.

V AERU SO POVEČALI PRODUKTIVNOST

„Iz doseženih gospodarskih rezultatov je razvidno, da delavci Aera Šempeter uspešno uresničujejo program gospodarske

stabilizacije,“ so menili gosti. Produktivnost so dvignili do zgornje meje, zato razmišljajo predvsem o večji avtomatizaciji proizvodnje.

Zanimivo je, da strojev ne ustavijo niti med malico, načrtujejo pa, da bodo delali tudi vse sobote do konca leta. Z novim strojem so povečali proizvodnjo za 25 odstotkov. Izvoz na tuja tržišča so povečali za 100 odstotkov. Pri tem pa so opozorili na problem deviznega priliva in izvoznih stimulacij, ker morajo zaradi kasnitve izplačil najemati drage kredite, s čimer pa se jim zmanjšuje dohodek.

V FERRALITU NUJNA INVESTICIJSKA VLAGANJA

Gospodarski kazalci so nad planiranimi, kar je rezultat

Zdravko Krvina med ogledom proizvodnje v Keramični Liboje

Komentiramo

Kot bob ob steno

Takšno usodo so doživljale vse besede, priporočila in mnenja o pričetku delovnega dne po prehodu na zimski čas. Kazalo je, da smo po dolgotrajnih brezplodnih razpravah pomladi le razrešili dileme. A kar je kazalo, še ni rečeno, da tudi drži.

Tako se je vse pričelo znova.

Če so se delovne organizacije pred meseci pokorile priporočilom republiških in občinskih organov in pričele z delom ob sedmi uri, pa so tokrat ravnale po svoji. Ne glede na vsa priporočila izvršnega sveta, skupščine in sindikalnega vodstva v občini so nekatere večje delovne organizacije odprle vrata tovarni ob šesti uri. Tekstilni tovarni Prebold, Garantu in Tovarni nogavic na Polzeli so se kmalu pridružile tudi vse ostale delovne organizacije v občini.

Pričetek dela ob šesti uri je sprožil tudi premike delovnega časa v šolah in vrtcih ter zahteval marsikje uvajanje novih pogodbenih prevozov. Res je, da je na račun vsega tega šel kakšen dinar več. Toda v primerjavi s stroški, ki so nastali v celotni družbi zaradi dolgotrajnih brezplodnih razprav in besedičenj o spremembah delovnega časa, bi bil tisti dinar najbrž komajda omembe vrreden. Ne glede na vse stroške in brezpotrebno zapravljanje denarja pa bi bilo lepo, če bi se vsaj enkrat v občini in republiki uspeli enotno dogovoriti o določeni problematiki — tokrat o pričetku delovnega dne.

Ne nazadnje pa bi bilo potrebno pri vsem tem besedičenju v veter samo prisluhni zahtevam delavcev, ki so vztrajali pri šesti uri. Delavci so tisti, ki sami s svojim lastnim delom ustvarjajo dohodek, poleg tega pa smo jim že pred več deset leti dali vse pravice samoupravljalca.

In takšni delavci imajo najbrž tudi vso pravico, da sami odločajo o svojem delovnem času.

Irena Jelen

prizadevanj kolektiva, produktivnost pa med najvišjimi v tej panogi v Sloveniji. „Rezultati bi lahko bili še boljši, če ne bi bilo toliko problemov s surovinami, z devizno soudeležbo in cenovnimi razmerji,“ so menili v Ferralitu. Ker je njihova strojna oprema izrabljena, tehnologija zastarela, se pripravljajo na večja investicijska vlaganja v prihodnjem letu. Pri tem pa mislijo tudi na izboljšanje delovnih pogojev.

PRESEDSTVO KRITIČNO O SEDANJH RAZMERAH

„Delavci z razumevanjem sprejemajo nove naloge, pripravljani so več in bolje delati. Zavedajo se, da si svoj položaj lahko izboljšajo le z delom. Vse manj pa razumejo nekatere administrativne ukrepe, neučinkovitost le-teh, nespoštovanje dogovorov, neodgovorno obnašanje, kar pa je najhuje: za slabo delo še nihče ni bil poklican na odgovornost,“ so menili člani predsedstva in dodali, da se vse bolj pojavlja nezaupanje in malodušje.

Zdravko Krvina je na zaključku obiska izrekel priznanje osnovnim organizacijam in občinskemu svetu Zveze sindikatov, hkrati pa opozoril na naloge, ki jih je sprejel republiški svet, ki se nanašajo na uresničevanje dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije.

Te pa morajo biti predmet vsakodnevni prizadevanj.

jk

KRUŠEVAC VČERAJ, DANES, JUTRI

Dan osvoboditve — 14. oktober — so Kruševčani proslavili z novimi delovnimi zmagami. Svojemu namenu so predali največjo povojno investicijo Tovarno premičnih strojev v industriji „14. oktober“. Stiriideset tisoč zaposlenih v občini ustvarja letno 80 milijard dohodka. Vsako leto zgradijo novo tovarno.

Tudi letošnji dan osvoboditve so delovni ljudje in občani Kruševca pričakali nad vse svečano. Ustvarili so nove dobrine in pričeli z akcijami za boljši jutri . . .

ran 6. aprila 1941. leta, ko so nemški bombniki z zemljo izravnali Vojaški zavod Obiljevo. Po prihodu Nemcev se prebivalci niso sprijaznili z usodo. Organizirali so razne sabotaže, zato je bil sovrtažnik prisiljen v mestu vzdrževati močne sile.

Na poziv KPJ je bil v Kruševcu med prvimi organiziran partizanski odred, ki se je formiral 22. julija 1944. leta. Na Beloviču, hribu nad Kruševcem, je bil formiran Rasinsko-jastrebski odred, ki je deloval vsa leta vojne. Partizani z Jastrebca so bili težke boje z Nemci, Bol-

v Sloveniji, v okolici Celja, z vojaško grupacijo von Lera.

Rasinski partizanski odred je dal deset narodnih herojev, čez njegove vrste pa je prešlo več kot 6.000 borcev.

Kruševac je bil osvobojen 14. oktobra 1944, osvobodili pa sta ga Četrta črnogorska proletarska in Tretja srbska brigada.

SKOKOVIT RAZVOJ

V začetku tega stoletja je imel Kruševac le parni mlin, opekarno, tovarno bonbonov, tovarno platna

Župa, gradbena organizacija Jastrebac, ŠIK-Crvena zastava, Župski rubin . . . Vsako leto je Kruševac dočkal dan osvoboditve z novo tovarno, tako tudi letos. Pred nekaj dnevi, natančneje 12. oktobra, je Nikola Ljubičić predal namenu tovarno premičnih strojev „14. oktober“.

V Kruševcu pa so v teku tudi druge akcije. Tako tovarna Merima gradi novo, pri nas največjo, tovarno detergentov, h koncu pa gredo tudi dela pri izgradnji vodovoda iz akumulacijskega jezera Čelije in toplotnega ogrevanja mesta.

Kruševac ima danes več kot 50.000 prebivalcev, od katerih je kar 40.000 zaposlenih in ustvarjajo več kot 80 milijard dohodka. Kruševsko gospodarstvo že leta nazaj ne pozna izgub.

Poleg tega, da je močno gospodarsko središče, ima tudi zelo razvito kulturo. V mestu se vsako leto odvijajo svečanosti na Slobodištu, spominskem obeležju, ki stoji na mestu, kjer so Nemci v noči od 28. na 29. junij 1943 ustrelili več kot 1000 partizanov in rodoljubov Kruševca.

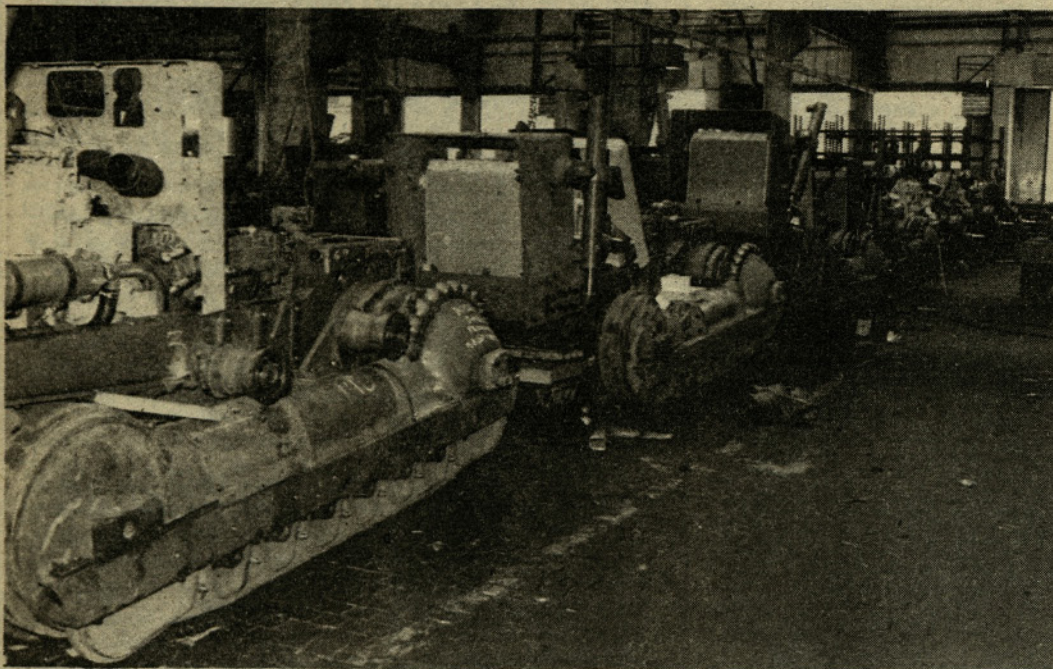
V Kruševcu izhaja tednik Pobeda, katerega prva številka je izšla 16. novembra 1944, Radio Kruševac pa je 13. oktobra proslavil svojo trinajstletnico delovanja.

Izdajajo tudi književni list Bagdalo, ki je poznan tudi izven meja naše domovine.

Kruševac je tudi mesto veličastnih športnih objektov. Nogometni stadion Mladost lahko sprejme 30.000 obiskovalcev. Zgradili so ga pred nekaj leti v rekordnem času — 60 dni, športna hala pa lahko sprejme 5.000 obiskovalcev. Kompleks olimpijskih pokritih bazenov pa je Kruševčanom še posebno v ponos.

Iz dneva v dan torej Kruševac ustvarja nove pogoje za boljši jutri.

Dragiša Radosavljevič

Industrija „14. oktober“ — velikan strojegradnje

Devetintriideset let ustvarjanja v svobodi je spremenilo zunanji videz mesta pod Bagdalo. Sedaj nič več ne spominja na palanko, v katero so 14. oktobra 1944 zmagovalno vkorakale enote narodno-osvobodilnega boja. Na temeljih starega Kruševca, ki je takrat štel 13.000 prebivalcev, s slabo razvito in uničeno industrijo, je zrasel nov gospodarski, kulturni in športni center.

OD BELOVIČA DO CELJA

Kruševac je bilo eno redkih mest, ki je bil poleg Beograda bombardir-

gari in domačimi izdajalci. Največjo zmago pa so izvojevali 13. aprila 1944, ko so s pomočjo II. južnomoravske brigade v vasi Lomnica uničili elitne nemške enote, katere so se v Vrnjački Banji in Kruševcu pripravljale za desant na Drvar.

Udarni bataljon Rasinskega partizanskega odreda je bil vse od leta 1943 v sestavi Četrte srbske udarne brigade, s katero je sodeloval tudi v borbah za dokončno osvoboditev. Eno svojih zadnjih bitk je imel

Obilic, 300 samostojnih in 150 trgovinskih delavcev. Prva tovarna Merima je bila zgrajena že leta 1839, nakar so zgradili še smodnišnico, tovarno vagonov in Plavega kamenja. V vojni vihri je bila večina teh objektov porušena, sodobne stroje pa so pokradli Nemci, tako da je ostala le zastarela tehnologija.

Na ruševinah so zrastle nove tovarne: Industrija kmetijskih in gradbenih strojev „14. oktober“, tovarne Merima, Miloje Zakić in

Preveč bolniških dopustov

„Okrog 650 delavcev iz naše občine vsak dan izostane z dela,“ so ugotavljali člani sveta za vprašanja delovnih in življenjskih pogojev pri občinskem svetu Zveze sindikatov na svoji septembrski seji. Da bi zajezili močno vsakodnevno izostajanje, so podprli program ukrepov in aktivnosti občinske zdravstvene skupnosti o usklajevanju nivoja zdravstvenega varstva z razpoložljivimi materialnimi možnostmi v občini. Ukrepom in aktivnostim so hkrati dodali še svoje predloge in pripombe.

V prvem polletju letošnjega leta je na območju Slovenije znašal bolniški stalež 4,87 odstotkov. Celjsko področje močno prekoračuje republiško povprečje, saj znaša stalež v prvem polletju kar 5,78 odstotkov. V žalski občini je stanje sicer nekoliko boljše, saj je odstotek le 5,48, vendar je odsotnost z dela še vedno večja kot v enakem lanskem obdobju.

Če upošteevamo, da imamo v občini zaposlenih okrog 12.000 delavcev, izostane z dela vsak dan približno 650 delavcev. Zlasti visok je procent bolnih do trideset dni v

nekaterih delovnih organizacijah pa tudi nad trideset dni. Po številu bolniških dopustov prednjačijo zlasti LIK — TOZD Pohoštvo Šempeter, Ingrad — TOZD Gradbena operativa, Grahja Žalec, KIL Ljuboje, Tekstilna tovarna Juteks in Tovarna nogavic na Polzeji.

Člani sveta so menili, da si bomo morali v občini prizadevati za to, da bi zmanjšali boleznine vsaj na republiško povprečje. Predlagali so oblikovanje posebne delovne skupine, kjer bi bili predstavniki Zdravstvenega doma, SIS-a za zdravstvo in sindikata; naloga vseh

pa bi bila skrb za tiste delovne organizacije, kjer je procent boleznin najvišji. Menili so tudi, da bi lahko stanje marsikje izboljšali z ustreznimi notranjimi premiki delavcev.

Člani sveta so obravnavali tudi program ukrepov in aktivnosti za usklajitev nivoja zdravstvenega varstva z razpoložljivimi materialnimi možnostmi v občini. V programu je posebej izpostavljeno sodelovanje zdravstvene službe in organizacij združenega dela, ki je bilo po oceni sveta že doslej dobro razvito. Člani sveta so soglašali s predlogom, da bi v organizacijah združenega dela v okviru možnosti organizirali kontrolo delavcev, ki so začasno odsotni z dela zaradi

boleznin, vendar so menili, da je potrebno najti ustrezno obliko.

Opozorili so tudi na vprašanje boleznin delavcev iz drugih republik. V programu je treba jasno zahtevati, da delavci, ki delajo na območju naše občine in zbolijo v času obiska svoje družine v drugi republici, lahko v tistem kraju iščejo le nujno pomoč, ne pa celotnega zdravljenja, kar je bila dosežanja pogosta praksa.

Udeleženci sveta so k programu pripomnili še to, da vsa teža ukrepov ne sme pasti le na uporabnike zdravstvenih storitev oziroma organizacij združenega dela, temveč morajo del obveznosti prevzeti tudi izvajalci.

Irena Jelen

O POLOGU IN DAVKIH

Minerva leto odkar je bila sprejeta odredba o obveznem pologu za prehod čez državno mejo. Na ta stabilizacijski ukrep je bilo mnogo pripomb in pričakovati je bilo, da bo ukinjen, saj ima značaj začasnega ukrepa.

Ker po letu dni nimamo otipljivejših ocen o učinkovitosti tega ukrepa, ni pričakovati, da bo kmalu ukinjen. Gotovo pa lahko trdimo, da je polog sicer omejil oziroma zaprl prehod čez mejo za večino državljanov, ni pa omejil dejavnosti tihotapcev, katerim pa je polog celo dvignil.

Njihova dejavnost se celo razvija in zopet bi lahko izpostavili učinkovitost carinskih in drugih organov. Ugibanja o zaupnici oziroma nezaupnici, točneje o neučinkovitosti teh organov, so vse glasnejša. Torej tudi polog ni rešitev za preprečevanje tihotapstva ali iznosa dinarjev in deviz, zato so upravičena vprašanja in kritike. S pologom pa so se pretrgale medsebojne kulturne in druge vezi z našimi ljudmi onkraj meje. Tudi v naši občini.

Podoben namen kot polog ima novi davčni ukrep. Zgleda, da nočemo z njim odkriti „Ameriko“, namesto da bi zagotovili učinkovitejšo delovanje organov za pregon neopravičenega bogatenja, če je samo v tem smislu novih ukrepov? K sreči je bila reakcija na napovedane ukrepe tako močna, da so se predlagatelji le zamislili nad njo. Sedaj pripravljajo in napovedujejo takšno davčno politiko, ki bo učinkovitejša v preprečevanju neopravičenega bogatenja, predvsem pa bo spodbujala več in boljše delo, za kar se delovni ljudje in občani že dolgo zavzemajo. Sicer pa še noben ukrep ni rodil uspehov, če jih ni spremljalo dobro delo. jk

Obisk v Žabarah je skoval trdne vezi prijateljstva

Prisrčen sprejem

Kulturna skupina osnovne šole Peter Šprajc-Jur Žalec, ki so jo sestavljali pevci mladinskega zbora, člani mladinskega pihalnega orkestra in recitatorji, se je v pobrateni krajevni skupnosti Žabare in v občinskem središču Kruševac predstavila s programom „Žalec v pesmi, besedi in sliki“. Z njim so želeli kar najbolje predstaviti svoj kraj skozi zgodovino in današnji utrip.

Po številnem občinstvu lahko sodimo, da so mladi kulturniki dosegli cilj: približati svoj kraj krajanom pobratenih Žabar in Kruševca. „Nismo vedeli, da je Žalec tako lepo in moderno mesto s tako bogato zgodovinsko in kulturno dediščino, zato si ga želimo videti in ga doživeti,“ je bilo slišati po predstavi. Pobratenje pa naj ne bo samo negovanje bratstva in enotnosti, skovane med vojno, ampak predvsem spodbuda za tesnejše sodelovanje na vseh področjih družbenega in predvsem gospodarskega razvoja, so menili predstavniki krajevne skupnosti Žabare in občine Kruševac, ko so se pogovarjali s predstavniki Žalca in občine Žalec. Ugotovili so tudi, da je bilo sodelovanje uspešno, odprtih pa je še veliko možnosti, ki bi jih kazalo oživiti.

Dolga in naporna pot, do Kru-

ševca je namreč 750 km, je bila hitro pozabljena ob prisrčnem in resnično bratskem sprejemu pred domom kulture v Žabarah. Sovrstniki, učenci osnovne šole IV. Črnogorske proleterske brigade iz Žabar, so z velikim zadovoljstvom in veseljem sprejeli prijatelje na svoje domove. Ponudili in dali so jim vse, kar imajo, predvsem pa toplo in bratsko gostoljubje, 4 kakor so storili njihovi starši in dedje našim izseljencem med vojno.

Hitro so minili dnevi bivanja v Žabarah in že nas je čakal trenutek slovesa. Pred domom kulture se je zbrala vsa vas, sledili so stiski rok, objemi in besede zahvale za gostoljubje; obljubili so si, da si bodo dopisovali, seveda pa Žalčani niso pozabili na povabilo, naj Žabarčani čimprej obiščejo Žalec. Čakala nas je dolga in naporna vožnja domov. Potovanje v Žabare pa smo obogatili z ogledom hiše cvetja, spominskega parka v Kragujevcu, mavzoleja v Topoli, posebno doživetje pa je bilo ogled spominskega parka Slobodišta in zgodovinskih znamenitosti Kruševca. Vsem, ki smo imeli priložnost doživeti potovanje v pobrateno krajevno skupnost in občino, je bilo to veliko priznanje in nagrada. jk

SKUPNA PORABA IN PRIPRAVA NA VOLILNO KONFERENCO

Predsedstvo občinske konference SZDL Žalec je ocenilo gibanje skupne porabe in delovanja samoupravnih interesnih skupnosti v občini ter sprejelo program aktivnosti za programskovolilno konferenco. Za predsednika OK SZDL je predsedstvo ponovno predlagalo Janeza Megliča in za sekretarko Pavlino Glušič.

Do konca avgusta smo v naši občini že četrto znižali prispevne stopnje, nazadnje za 1,21 odstotka iz bruto osebnega dohodka in 0,15 iz dohodka. Od načrtovanih 74 starih milijard bomo namenili za skupno porabo v letošnjem letu 85 milijard. Ti podatki kažejo na to, da rastejo osebni dohodki hitreje kot je bilo predvideno, kar povzroča viške v interesnih skupnostih, in ker je poraba omejena, je potrebno stopnje zniževati. Vse to pa kaže na to, da se planiranje ne sklada z dejanskim stanjem, zato tudi omenjene spremembe, ki pa jih delegati težko razumejo, zato je odločanje delavcev le deklarativno. Bistveno pa je, da se je materialni položaj v posameznih družbenih dejavnostih zelo poslabšal, še zlasti v zdravstvu in šolstvu in že meji na stopnjo kritičnosti. Zato je komite za družbeno planiranje predlagal, da se za te dejavnosti nameni več sredstev. Predsedstvo OK SZDL je podprlo prizadevanja oziroma predlog komiteja za družbeno planiranje, hkrati pa priporočilo izvršnemu svetu, naj preuči položaj delavcev v tistih dejavnostih, kjer je stanje najbolj kritično. V razpravi so člani predsedstva opozorili na slabosti v delovanju delegatskega sistema in zahtevali od strokovnih služb na vseh nivojih večjo pomoč posameznim delegacijam. Ugotovljeno je bilo tudi, da se nobene seje skupščin SIS v juniju niso udeležili delegati iz krajevnih skupnosti Galicija, Letuš in Tabor; najboljša pa je udeležba iz KS Vransko in Žalec.

Predsedstvo je sprejelo program aktivnosti za programskovolilno konferenco, ki bo 23. novembra. Programsko volilno konference v krajevnih organizacijah bodo zaključene do konca oktobra. jk

Izmenjava mnenj in izkušenj

Prvega srečanja delavcev, zaposlenih pri obrtnikih, se je udeležilo tudi precej delavcev iz naše občine.

Ob letošnjem obrtnem seimu v Celju je bilo organizirano tudi prvo srečanje delavcev, zaposlenih pri obrtnikih. Med osemsto delavci, ki so prišli iz vseh krajev Slovenije, je bilo tudi veliko številov delavcev, zaposlenih pri obrtnikih v žalski občini.

Srečanje, ki naj bi bilo odsej

organizirano vsako leto v času celjskega obrtnega sejma, je bilo pripravljeno na pobudo sindikalnih organizacij, ki združujejo delavce, zaposlene pri obrtnikih. V žalski občini so v sindikalno organizacijo vključene približno tri četrtnine delavcev.

Namen takšnih srečanj je predvsem medsebojno spoznavanje, izmenjava izkušenj in mnenj, ne le med delavci, temveč tudi med sindikalnimi organizacijami.

NEODGOVORNO DO SPREJETIH SPORAZUMOV

V zakonu o združenem delu smo zapisali, da je neizvrševanje sprejetih samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov kršitev zakona. Zato bi lahko oziroma morale družbenopolitične organizacije in občinska skupščina odgovorne delavce poklicati na odgovornost. Sprejeta stališča in priporočila namreč le malokdo jemlje resno, kar dokazujejo tudi izkazane terjatve. Posledica takšnega obnašanja se vedno bolj kažejo v kasnitvi izvajanja sprejetih programov. Ni malo primerov, ko organizacije združenega dela iz posameznih krajevnih skupnosti ne odvajajo sredstev, njihovi predstavniki pa v imenu občanov zahtevajo realizacijo programa. Takšno dvojnično obnašanje je seveda nesprejemljivo. Torej gre za primer, kjer bi lahko zelo konkretno izpostavili odgovornost in odgovorne, pa tudi ukrepali bi lahko. Ni naš namen navajati posamezne organizacije združenega dela in skupnosti, ker bi bil spisek predolg. Prav pa bi bilo, da bi jih tako kot lani objavili v Delegatu za sejo občinske skupščine.

Po podatkih je najmanj zbranih sredstev za ureditev telefonije in povezave višinskih domačij, nič bolje ni na področju komunalne dejavnosti (1 % iz čistega OD) in izgradnje vodovoda v Žalcu. Od izvajanja teh investicij pa je v veliki meri odvisen tudi razvoj gospodarstva. Torej žagamo vejo, na kateri sedimo. jk

PO POTEH NOB V SAVINJSKI DOLINI Kdor je preživel Auschwitz, se je rodil dvakrat

Po daslej zbranih podatkih je bilo v Auschwitzu nad 2000 jetnik in jetnikov iz Slovenije, od tega 126 iz žalske občine. Nad polovico jih je preminilo v taborišču, med njimi tudi 87 iz žalske občine. Med redkimi, ki niso klonili grozodejstvu taborišča, je tudi Ivanka Šoštar iz Prekope pri Vranskem. Z njo smo se pogovarjali na srečanju internirancev Auschwitza ob praznovanju občinskega praznika v Grizah.

„Interniranci se vsako leto srečamo zato, da bi mlado generacijo opozorili na trpljenje v taboriščih, ki se ne sme nikoli več ponoviti. Neradi se spominjamo teh časov in dogodkov, zapisani so v spominih, v zborniku, ki je izšel lani, mnogo pa je še neobjavljenega. Čeprav čas briše spomine, trpljenja v taborišču ne more nikoli izbrisati,“ je dejal Ivan Strožer na srečanju v Grizah.

„Pojdva k Ivanki Šoštar in Faniki Raček, bosta povedali, kako je bilo v taborišču,“ mi je dejal Ivo Zupanc in že sva prisedla k njima.

Skoraj ni bilo potrebno zastavljati vprašanj. Ivanka je za trenutek umolknila, segla z rokama na obraz — na roki sem opazil številko 18737, nato pa počasi, da ne bi česa izpustila, začela pripovedovati.

„Savinjska četa je imela prvo zatočišče pri Jugovih na Dobrovljah. Zanj smo hrano pripravljali pri Čulkovih, pri Štajnerjih pa je bila partizanska javka. Ko se je Savinjska četa umaknila na Dobrovlje, me je sestrična Cilka opozorila, da me iščejo Nemci. Svetovala mi je, naj grem k Rakunovim na Polzele po otroka in ga prinesem na Dobrovlje. Ni minilo pol ure po prihodu v Rakunovo hišo, ko so prišli Nemci in me aretirali. V hiši je bila tudi sestra Julka — žena Ivana Farčnika-Buča. Odpeljali so naju v Stari pisker, kjer so naju prepepali, mučili in zaslisevali. Kljub mučenju nisva ničesar izdali. To je bilo 21. 9. 1941.

Po dveh mesecih so naju odpeljali na Borl, kjer sva bili vse do 30. avgusta 1942, ko sva šli s prvim večjim transportom v taborišče

Auschwitz. Tu se je trpljenje pravzaprav šele začelo. Nikdar nisi vedel, kaj bo prinesel naslednji dan: ali boš ostal živ ali ne. Sedem krematorijev je noč in dan požiralo človeška trupla, pretepi, streljanje, tifus so vsak dan vzeli več življenj.

Pozimi leta 1942 sem zbolela, došla sem vročino, zato so me odpeljali v židovsko taborišče Brzezinko. Tu sem bila šest tednov. Ker je bilo tu nevarno predolgo ležati, sem se pripravila za delo. Toda komaj sem stopila iz barake, sem pomovno omedlela. Tedaj me je rešila meka Židinja, ki je bila zdravnica, in me odpeljala v bolniško barako med Jugoslovanke. Bolezen in lakota je že močno skrhalo moje telo. Tedaj mi je pomagala Burkelčeva iz Grajske vasi, pa tudi žena dr. Potrrate. Ko sem dobila paket od doma, sem v suhem sadju našla listič, na katerem je bilo napisano „Teta Viktorija je zdrava“. V meni je zopet vzplamtela iskrica veselja, ko sem zvedela, da je mož Viktor zdrav. Seveda pa muk in trpljenja ni bilo konec vse do vrnitve domov. Kdor je preživel

Auschwitz, se je dvakrat rodil. Ko so zavezniške sile začele obkoljevati taborišče, so Nemci hoteli uničiti dokumente, pobijanje ljudi pa je bilo še večje. Osvoboditev taborišča pa še ni rešila preživelih. Mnogi so končali ob umiku zaradi onemoglosti. Sama ne vem, kako sem vse to zdržala. Skoraj štiri mesece je trajalo, da sem dočkala najšrečnejši dan v življenju, ko sem 18. avgusta 1945 stopila pred svoj domači prag. Sestra Julka je ostala v Auschwitzu,“ je dejala Ivanka, položila roki na mizo in za trenutek utihnila ob spominu na sestro in težke trenutke, vključene v upanje na življenje in svobodo. Ivanka je v spominih Zbornika Auschwitz Birkenau zapisala: „Fašizem je uničil mnogo družin in povzročil mnogo trpljenja in gorja, zato se moramo vedno in povsod upirati in upreti njegovemu oživljanju, kjerkoli v svetu se poraja.“

Ta zapis je le kratek oris njene pripovedi, v kateri je izžarevala nadčloveška volja do življenja. Želimo ji, da bi še dolgo bila srečna med svojimi otroki in vnuki.

Ivanka Šoštar 18737

POLITIČNA URA

V noč je zabeval lisjak. Trojica mladih partizanov je zaustavila korak. Prisluhnila je v sicer mirno noč. Prvi jesenski hlad je grizel v roke in obraz.

„Nič ni,“ je dejal Peter in znova zakoračil po poti. Urška in Damjan sta ga posnemala. Šele v jutranjem svitu so se znašli v začasno postavljenem taborišču med svojimi tovariši.

„Glej no glej, Urška se je vrnila,“ je veselo vzkliknil politični komisar čete. „Fantje, današnja politična ura bo vodila naša Urška. Veliko novega se je naučila v političnem tečaju.“

„In vsega hudega reši nas, o gospod...“ je dovolj glasno zamrmral Nandi, četni šaljivec, da ga je morala slišati tudi Urška.

Pred odhodom v tečaj bi mu gotovo pokazala jezik kot že tolikokrat prej, nemočna ob njegovih zbadljivkah. Tokrat pa se je premagala, saj je spoznala, da se to ne spodobi. Zadržala je ob misli, da so časi, ko so ji vsi v četi kot ljubljenci odpuščali razne neumnosti nepreklicno minili. Dokazati mora, da zaupanja svojih tovarišev ni izneverila in da je zaupano nalogo dostojno opravila.

V takem razmišljanju jo je zatekel klic k politični uri.

Sedela je na svojem zlizanem nahrbtniku, okrog nje pa njeni tovariši soborci.

„Tovariši,“ je dejala in nenadoma umolknila. Gledala je obraze okrog sebe, vsakega posebej. Tako jih je videla tudi vse dneve in tedne, ko si je nabirala znanje v političnem tečaju. Dan za dnem je neizmerno koprnela od želje, da jih najde vse, da bi vendarle sovražne krogle udarjale mimo njih. Pogosto so se njene misli križale s predavateljevimi besedami. Toda ni našla vseh. V tem trenutku pa je obraze njih, padlih, jasno videla pred seboj. Smehljali so se in jo bodrili, se ji zahvaljevali, da je mislila nanje v uri, ko bi se morala razdajati živim.

Tovariši so nemo sedeli in čakali na njene besede. Celo Nandi ni črnil nobene. Strmel je v dekle in podzavestno stegnil roki, da bi ji pomagal iz zagate. Politični komisar je opazil njegov gib in razumel. Vstal je, stopil k Urški, jo očetovsko potrepal po rami in dejal: „Urška, razumeli smo te, hvala ti. To je bila naša najboljša politična ura doslej. Fantje, mar ni tako?“

Fantje so molčali in še kar sedeli, neizmerno presunjeni. Vedeli so, da jih je ta nema politična ura še bolj povežala in jim razodela več kot tisoč nepotrebno izgovorjenih besed.

Ko so nekaj mesecev kasneje v pomladnem jutru stali ob grobu namestnice političnega komisarja, ob grobu svoje Urške, so se v mislih povrnil k njeni prvi politični uri. Tudi tokrat so molčali. Vsi. Oni in njihova Urška.

SAVINJSKA DOLINA POD UDAROM NEMŠKIH VOHUNSKIH SLUŽB

Narodnoosvobodilno gibanje in partizanstvo sta bila nedvomno odločilna dejavnika, ki sta nacistom preprečila načrte s slovensko Štajersko.

Okupatorji so nanju srdito reagirali in kot protitudarce organizirali množično vohunstvo. Za vsako ceno so hoteli doseči priključitev naših krajev k rajhu in jih pomenciti.

Partizanov in NOB okupatorji niso nikoli uničili.

Ustvarili pa so skrajno težke pogoje, kot morda nikjer v Jugoslaviji. To je priznal tudi delegat CK KPJ in Vrhovnega štaba Ivo Ribar-Lola, ko se je marca 1943 sestal v Podturnu pri Dolenjskih Toplicah s komisarjem II. grupe odredov — z Dušanom Kvedrom-Tomažem.¹

Komisar Tomaž se je po prihodu na Štajersko srečal s Hessovim in Himmlerjevimi ustrojem totalnega vohunstva, ki so ga v naših krajih organizirali nacisti. Kveder je bil izkušen španski borec in sposoben partizanski oficir, toda takšnega nemškega sistema, na kakršnega je naletel na Štajerskem, ni poznal.

Kakšen položaj so ustvarili okupatorji s svojim množičnim vohunstvom, je Kveder opisal v svojem poročilu 14. 11. 1942. V točki 4 takole opisuje razpoloženje prebivalcev: „Bistven je skoraj fantastičen strah, politična neaktivnost mas, oportunistična predanost v usodo... V teh predelih lahko računamo, da vsak, ali skoraj vsak prebivalec naznani partizana, če pride k hiši ali ga sreča v gozdu. Sosed ne zaupa sosedu. Mobilizacije partizanov, razen enega slučaja, ni bilo... Sinovi govore: »Če grem na fronto, padem sam, družina ostane. Če grem v

partizane, pade vsa družina.«

Ko je komisar Kveder pisal poročilo, še ni vedel, kakšen Domoklejev meč visi nad prebivalci. Ni poznal vseh odlokov in ukrepov, s katerimi so Nemci do kraja prestrašili ljudi. Rdeči plakati o streljanju talcev so nedvomno dosegli svoj namen. Enako je deloval odlok o preseljevanju svojcev aretiranih ali ubitih, ki ga je izdal Heimatbund že 27. 1. 1942. Prebivalcem so namenoma objavili navodila Himmlerjevega pomočnika Kurta Dalüga iz seje 3. julija 1942 o izjemnem stanju. Ta so bila izredno ostra: Vsakdo, ki ne prijavi tuje osebe, bo ustreljen. Če takoj ne prijaviš partizana ali mu daješ podporo, boš ustreljen. Ustreljeni bodo tudi tvoji sorodniki.

Vsakemu prebivalcu, ki samo ugodno govori o partizanih, bo odvzeta lastnina. Ne bomo popustljivi do prebivalcev, ki podpirajo partizane. Če bo potrebno, bomo izkoreninili cela naselja.²

Okupatorji so zato, da bi do potankosti obvladali teren, organizirali številne žandarmerijske postaje, gestapovske raztrganske oporišča in v sleherni vasi straže ter stalne opazovalnice. Vse rezultate so morali pošiljati štabom za protipartizansko bojevanje, ki so potem organizirali ofenzive večjega obsega.

Komisar Dušan Kveder je v 6. točki svojega poročila zapisal: »Ker ni na terenu OS (obveščevalne službe), pride do spopadov že na stražarskih mestih ali s patrolami. V času ofenzive izvajajo sistematično zalezovanje naših enot. Lokalne posadke Wehrmanschafta in policije neprestano pošiljajo patrole po gozdovih, po poteh nastavljajo pasti in ovire, iz katerih je mogoče spoznati, če kdo hodi po terenu. Opazujejo vsa naša

gibanja. Zasede imajo stalno ali občasno na vseh važnih točkah...³

Nemške policijske in obveščevalne organizacije so delovale torej zelo pricizno in vsestransko. Marsikateri vojaški strokovnjak se upravičeno čudi, kako so se partizani lahko obdržali v takšnem položaju. Savinjska dolina s svojimi gorami Mrzlico, Dobrovljami in dalje v Zg.

Vse te žandarmerijske postaje so pripadale žandarmerijskemu okrožju Celje. Vodil jih je okrožni orožniški vodja Josef Kolmanitsch.⁴ Vse te številne postaje pa niso bile dovolj za opazovanje terena.

Šef civilne uprave v Mariboru dr. Sigfried Uibereither in komandant orožništva polkovnik Hugo Nowotny sta izdala nalog za organizacijo vaških straž, ki so bile podre-

ali vsake tuje osebe so bili kot obveščevalci zaupniki Heimatbunda. Uporabljali so člane Hitlerjeve mladine (Hitlerjugend) in pripadnice ženskih društev (Frauenschaft). V gozd so pošiljali zaupne lovce, gozdarje...

Okupatorji so organizirali pravo armado protipartizanskih vohunov. Folksdojčerji, večinoma funkcionarji Heimatbunda, so vohunska dela

partizane pa tudi raztrgance. Žandarmerija je vsekakor imela dober pregled. Vendar pa je treba razlikovati tiste, ki so prijavljali prostovoljno, od tistih, ki so sodelovali s partizani, s katerimi so se tudi dogovorili in dajali žandarjem napačne podatke.

Pri žandarmerijskih postajah je gestapo organiziral še stalna ali občasna oporišča IV N, iz katerih je pošiljal na teren preizkuševalce in izvidnike (Aufklärer). V Savinjski dolini so bila takšna oporišča v Žalcu, Preboldu, na Vranskem, v Pondorju, Braslovčah, v Šmartnem ob Paki, v Šoštanj, Velenju, Mozirju, v Ljubnem, Lučah in v Gornjem gradu.

Oporišča IV N so bila operativno podrejena izpostavi gestapa (ref IV N) v Celju ali referatu IV N pri komandantu varnostne policije in varnostne službe (SIPO u SD) v Mariboru.

(Se nadaljuje!)

Nemška gegenbande (policisti, žandarji, gestapovci in raztrganci, ki so terorizirali prebivalce v Savinjski dolini).

Savinjsko dolino je bila obkoljena s policijskimi in vohunskimi organizacijami.

Žandarmerijske postaje so postavili v krajih: Zalec, Arja vas, Prebold, Pondor, Tabor, Vransko, Braslovče, Letuš, Šmartno ob Paki, Paška vas, Šoštanj, Velenje, Mozirje, Ljubno, Rečica, Luče, Solčava in Gornji grad.

jene orožnikom in gestapu.⁵ Iz navodil, ki jih je v uradnem listu objavil Nowotny, je razbrati kakšne naloge so imele in kako so bile organizirane vaške straže. V te formacije so bili vključeni vermašftovci, ki niso bili v »alarmnih enotah« (napadalnih), za akcije pa so dobili orožje. Ob pojavu partizanov

opravljali z gorečnostjo, priregnili pa so tudi nekatere poštene prebivalce. Totalni nacistični ustroj je to zahteval. Iz ohranjene knjige prijav žandarmerijske postaje Braslovče v Muzeju revolucije Celje je razvidno, kako so okupatorji prisilili prebivalce, da so prijavljali vsak prihod tuja v domačije. Prijavljali so

VIRI

1. Dr. Metod Mikuž: Pregled zgodovine NOB II, str. 303

2. Poročilo komisarja II. grupe odredov Dušana Kvedra-Tomaža 14. 11. 1942. Zbornik dok. Vojno zgod. inštitut JLA del IV, knjiga 4, str. 254, dok. 86

3. Branislav Božovič: Podzemna borba, str. 18—19

4. Poročilo komisarja...

(kot pod točko 2)

5. Inštitut za zgod. del. gibanja Ljubljana, fasc. 70

6. Vojno zgod. inst. JLA, Zbornik dok. VI, knjiga 4, str. 510, dok. 184

Ivan Jurčec-Tomo

Lokacijska dovoljenja še letos ?

Prepoved izdajanja lokacijskih dovoljenj je marsikomu prekrizala račune in zavlekla izgradnjo stanovanjske hiše oziroma drugih objektov. Občinski organi so obljubljali, da bodo dileme okrog izdajanja lokacijskih dovoljenj razčiščene do oktobra, kljub temu pa dovoljenja še vedno čakajo v predalih. Kako dolgo še in kakšne spremembe ter novosti se nam obetajo na področju urejanja prostora — o tem je govoril sekretar občinskega sekretariata za urejanje prostora, varstvo okolja in gradbeništvo Peter Marinšek.

Savinjski občan: „Zakon o spremembi namembnosti je zahteval uskladitev družbenega plana z določili zakona. Zaradi tega je bilo od prvega januarja letos prepovedano izdajanje lokacijskih dovoljenj, kar je hkrati pomenilo tudi prepoved gradnje. Kljub temu pa so bile določene izjeme. Katere?“

P. MARINŠEK: „Po navodilih republiških pravnih organov (Komiteja za kmetijstvo, komiteja za varstvo okolja in komiteja za planiranje) je bilo možno spreminjanje namembnosti takrat, kadar je šlo za gradnjo objektov, ki funkcionalno služijo določenim objektom. Npr. v kmetijstvu lahko vzamemo silose kot zgradbe, ki funkcionalno služijo drugim objektom.“

Možno je bilo graditi tudi na funkcionalnih zemljiščih, torej tistih, ki so nujno potrebna okrog stanovanjskih ali drugih objektov, vendar s pogojem, da je funkcionalno zemljišče že spremenjeno in da na funkcionalnem zemljišču ne gre več za spremembo namembnosti. To so bile izjeme, ki so se dovoljevale in za te izjeme smo tudi mi izdajali dovoljenja.

Po stališčih republiškega izvršnega sveta je bilo možno izdajati dovoljenja tudi za investicijske objekte, ki so bili namenjeni za proizvodnjo, usmerjeno v izvoz, ali pa za pridelavo hrane.

Pri individualnih gradnjah je bilo izdano dovoljenje le takrat, kadar je šlo za zaposlitev v zazidalnem načrtu ali pa za nadomestne gradnje na funkcionalnih zemljiščih oziroma za pomožne objekte.“

Savinjski občan: „V času, ko je veljala prepoved izdajanja lokacijskih dovoljenj, ste dopolnjevali tisti del družbenega plana, ki govori o urejanju prostora. Katere so bistvene dopolnitve in spremembe?“

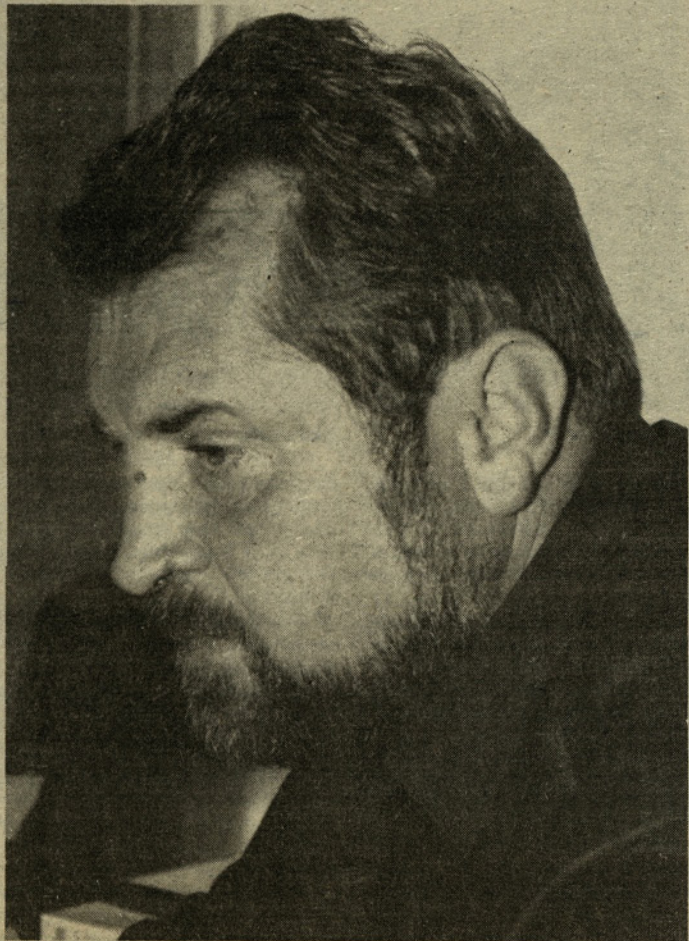
P. MARINŠEK: „Celotno področje občine je zdaj razdeljeno na prvo in drugo območje. Prvo območje naj bi bilo namenjeno izključno kmetijstvu, drugo, kjer so sicer kmetijska zemljišča, pa se po določenih postopkih in odločitvah lahko nameni za gradnjo. Nekoliko smo razširili določila zakona o varstvu kmetijskih zemljišč, ki prepovedujejo gradnjo na zemljišču I. in II. kategorije ter melioracijskih površinah. Mi pa pravimo: nikjer, kjer gre za prvo območje kmetijskih zemljišč, ne glede na kategorijo, se ne sme graditi. Tu je treba pojasniti še pojma območje-kategorija. Po zakonskih navodilih oziroma intencijah zakona o kmetijskih zemljiščih, se vsa zemljišča, ne glede na to, ali so pozidana ali ne, delijo na osem kategorij. Prva kategorija pomeni ravninski del na prodnati podlagi, kjer je možna pridelava vseh vrst kmetijskih pridelkov in uporaba strojev

itd. . . vse do osme kategorije, ki predstavlja pozidano zemljišče.

Mi smo v osnutku predlagali, da bi se družbeni plan ne izvajal povsod tam, kjer urbanistični dokumenti predvidevajo posege na prvo območje, ne glede na to, da je tam

švih sicer predvideva nekaj izjem. Na prvem območju je možna gradnja kmetijskih objektov, če se tako določi v družbenem planu. Varstvo kmetijskih površin pa bo občutila zlasti industrija. Ugotavljamo, da imamo vso industrijo v dolini, kjer so majhne možnosti za razširitev, zato bomo morali poseči drugam. Danes predvidevamo, naj bi se industrija širila zlasti na Ložnici ali pa ob Savinji v Sempetru.“

Savinjski občan: „Glede na vse dopolnitve nas zanima, kdaj bodo

Peter Marinšek

npr. sedma kategorija. Prvo območje naj bo izključno namenjeno kmetijstvu.

Drug naš predlog je, da se naj ne bi pozidavale tiste površine, kjer je prostora za več kot pet hiš, pa čeprav so predvidene gradnje z dosedanjimi urbanističnimi dokumenti, zazidalnimi načrti, mejami zazidljivosti in drugimi dokumenti. Za vse take površine menimo, naj se ne pozidajo, razen če so že obkrožene s hišami, torej če so že v sredini naselja.

Dodali smo še eno določilo, ki je sicer bolj načelno — vse lokacije, zlasti industrijske, je treba presojati z vidika varstva okolja in jih odklanjati, če bi se pokazali negativni vplivi.“

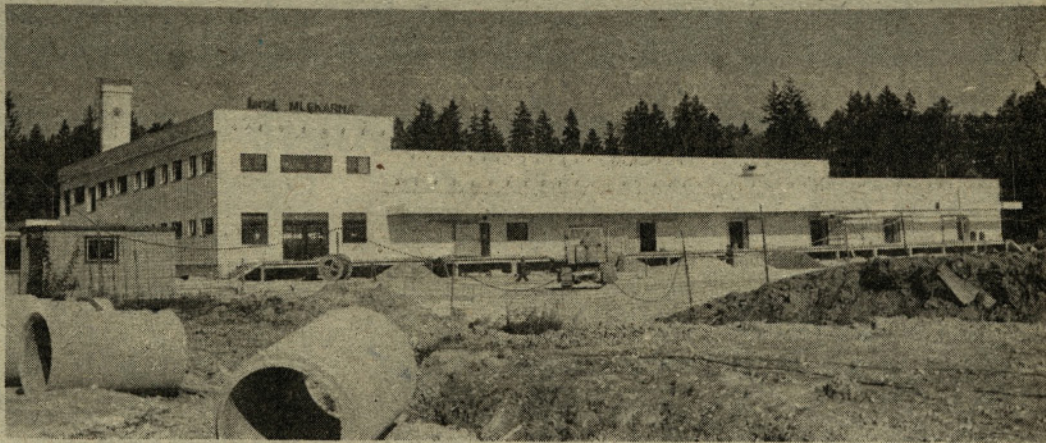
Savinjski občan: „Osutek sprememb in dopolnitev prostorskega plana torej dovolj upošteva varstvo kmetijskih površin?“

P. MARINŠEK: „V osutek so vgrajena določila o varstvu kmetijskih površin ravno s tem, ko se zavzemamo za to, da bi bilo celotno prvo območje namenjeno kmetijstvu. Zakon o kmetijskih zemlji-

ščani lahko dobili lokacijska dovoljenja?“

P. Marinšek: „Ko bo sprejet sklep na skupščini konec novembra, da je družbeni plan usklajen z zakonom o varstvu kmetijskih zemljišč, bo prenehala prepoved izdajanja lokacijskih dovoljenj. Vendar bo možno graditi samo tam, kjer zdajšnja zazidalna območja ne posegajo na prvo območje. Tam pa, kjer segajo urbanistični dokumenti na prvo območje, pa se plan v naslednjih dveh letih ne bo izvajal. Takoj, ko bo skupščina sprejela sklep o uskladitvi, bomo lahko izdali dovoljenja za gradnjo v predalih. Trenutno imamo na sekretariatu okrog 200 lokacijskih zadev, približno 80 pa je takšnih, ki so speljane do konca in čakajo samo na konec prepovedi. Rečeno je bilo, da bomo dovoljenja začeli izdajati že prej, vendar želimo imeti kvalitetno izdelavo in zaradi tega tudi kasnimo. Vsi dokumenti so namreč podlaga dolgoročnemu planu, ki bo moral povsem na novo zasnovati urejanje prostora v naši dolini.“

Irena Jelen

Nova mlekarina kmalu nared

Vse kaže, da bo nova mlekarina v Arji vasi kmalu nared za začetno proizvodnjo. Preostala so le še nekatera sklepna montažna dela, med tem ko so vsi objekti že dograjeni in pripravljeni za začetek proizvodnje. Investitor računa, da bodo novo mlekarino odprli za obratovanje še pred novim letom ali v začetku prihodnjega leta.

Čprav ni pričakovati, da bi nova mlekarina že na začetku obratovala s polno zmogljivostjo, pa ob naraščajočem odkupu mleka ni bojazni, da ne bi imela dela. Odkup in proizvodnja mleka sta se od lanskega leta povečala za 10 odstotkov, še izdatnejše viške mleka pa si obetajo v naslednjih letih.

Pri tem je treba upoštevati izdatna vlaganja za izboljšanje črede krav, povečanje krmne baze pa tudi odpiranje novih odkupnih prog v odmaknjenih krajih, koder kmetje do danes niso imeli možnosti sprotne prodaje mleka.

Precejšnja sredstva so bila vložena tudi v posodabljanje in modernizacijo zbiralnic mleka, skratka, podvzeti so bili številni ukrepi, da bi povečali proizvodnjo in odkupa mleka na območju nove mlekarne.

Tk. L.

Kdaj in kje farma prašičev

O predvideni izgradnji farme prašičev za potrebe celjske regije, ki naj bi jo gradili v Mali Pirešici, je bilo že veliko napisanega, v teh dneh pa tečejo razgrete razprave o tem, ali občani, in to še zlasti velja za krajane prizadetega območja, soglašajo z novo naložbo? Farma prašičev namreč poleg boljše preskrbe s svinjskim mesom, vnaša v ljudi tudi nemir in bojazen, kaj bo z ekologijo, če bodo imeli v neposredni bližini farmsko rejo prašičev?

Šele po sklepnih razpravah bo skupščina občine Žalec na novembrski seji dala piko za ali proti tej novi izjemni lokaciji.

Znano je, da je Hmezad načrtoval novo farmo prašičev že v minulem srednjeročnem obdobju (od 1973. leta) in da je to nerealizirano investicijo vnesel v svoj program za novo srednjeročno obdobje. Treba je reči, da so novo investicijo narekovala potrebe oziroma želja po boljši oskrbi prebivalstva s svinjskim mesom. Nevzdržno je namreč, da živinorejsko razvita celjska regija z lastno proizvodnjo pokriva komaj 5 odstotkov potreb po svinjskem mesu, medtem ko vse ostale regije v Sloveniji z lastno proizvodnjo dosežejo do 48 odstotkov potrebnega svinjskega mesa.

Z novo farmo, v kateri naj bi bila letna kapaciteta 30 tisoč prašičev, bi se preskrba bistveno izboljšala, saj bi z lastno proizvodnjo pokrivali že 30 odstotkov potreb. S tega vidika je zamisel, menijo v Hmezadu, o izgradnji farme uместna.

Investitor (Celjska mesna industrija) predlagano lokacijo v Pirešici omenja kot najboljšo zaradi naslednjih razlogov:

— idealna situacija terena z nepropustnimi tlemi, kar je zelo po-

mebno, da ne bo prišlo do onesnaževanja voda,

— bližina tovarne močnih krmil, Celjske mesne industrije in nove mlekarne, ki bo farmi dobavljala sirotko,

— kolektor in čistilna naprava za dokončno čiščenje odplak,

— zaledje kmetijskih zemljišč, ki so velik porabnik hlevskega gnoja iz farme.

Hkrati investitor zagotavlja, da farma prašičev ne bo porušila ekološkega ravnovesja, saj bo stala na idealnem zemljišču, ki je dvignjeno in nepropustno, tako da bo odplake možno brez prečrpavanja speljati v kolektor in čistilno napravo.

Menijo, da glede smradu ni bojazni, saj bi farma v Pirešici imela najodobnejše čistilne naprave, lokacija pa ima tudi zelo ugodno vetrovno rožo. Predlagajo še ogled že obstoječih podobnih farm v Podgradu pri Gornji Radgoni in Ihanu, kjer se stanovalci ne pritožujejo zaradi morebitnega smradu.

Takšni so argumenti SOZD Hmezad — Celjske mesne industrije — kot investitorja.

Občinski organi žalske občine pravijo, naj o predvideni lokaciji odločajo občani po samoupravnem postopku. Sicer pa je Hmezad do dancs opravil le predlokacijski ogled, vlogo za izjemno lokacijsko dovoljenje pa je vložil šele avgusta letos.

Lokacija v Mali Pirešici je kategorizirana v I. območje in gre po temtatem za kmetijsko zemljišče, ki ga ščiti zakon o čuvarstvu kmetijskih zemljišč. Pomeni, da bi bilo v primeru odobritve te lokacije treba narediti izjemo. To področje je gosto naseljeno, zato je treba upošte-

vati ekologijo in pa mnenje krajanov, ki tu živijo. Sedaj je ta zadeva v javni razpravi in to še posebej velja za prizadete krajevne skupnosti; v prvi vrsti Pirešico in tudi Petrovče. Zadržki so in zavedati se je treba, da je treba lokacijo temeljito pretehtati in se šele potem odločiti.

Ob tej novi naložbi sredi kmetijsko razvite in ekološko neokrnjene Savinjske doline si krajanje zastavljajo vprašanje, ali je smotno graditi in razvijati svinjerejo (farme v tako velikem obsegu) sredi tako obljudene Savinjske doline, ki ima že itak močno razvito govedorejo in pa proizvodnjo hmelja, ali pa je bolj smotno svinjerejo razvijati sredi tistih kmetijskih področij celjske regije, kjer je reja svinj že razvita (območje Šmarja!). Omenjajo izgradnjo mini farm, ki so se dobro obnesle, saj je tudi zaradi kmetov lastne proizvodnje krmil (tudi koruze) proizvodnja svinjskega mesa najcenejša.

Vse to so vprašanja, ki jih kaže ob takšni investiciji vsestransko pretehtati in to nedvomno velja tudi za predvideno farmo prašičev.

Res pa je tudi, da svinjsko meso nujno potrebujemo in da ne kaže odlašati s pretehtanimi in ekonomsko upravičenimi naložbami, kajti te se zaradi močne inflacije nenehno dražijo. Predračun izgradnje nove farme znaša 640 milijonov dinarjev, ob zgolj 30-odstotni inflaciji pa se naložba v enem letu podraži za novih 180 milijonov dinarjev.

Kaj več bomo lahko o tej napovedani naložbi napisali pred iztekom leta, ko bo občinska skupščina Žalec končno razpravljala o tej lokaciji oziroma naložbi.

Lojze Trstenjak

Na potrošnikovi mizi vse manj mesa

Za večino potrošnikov, zlasti če gre za večje družine, je meso postalo predrago, da bi ga imeli vsak dan na mizi. Če pa že pride na vrsto mesna jed, so nakupi v mesnici skromni, gospodinje ne kupujejo mesa več po kilogramih, marveč dekagramih. Potrošniki so marsikje nejevoljni tudi zaradi občutnih razlik pri maloprodajnih cenah mesa. V žalski občini na pr. ugotavljamo, da je meso znatno dražje kot v sosednji občini Velenje ali na mariborskem območju.

Te razlike nastajajo zato (s problemom so nas seznanili v Mesninah Celje), ker omenjene občine v celoti ali delno pokrivajo razliko, ki nastaja med dogovorjenimi in dejanskimi odkupnimi cenami živine. Pomeni, da v občini, kjer tega ni, razliko plačuje porabnik.

To še zlasti velja za svinino; nje na celjskem območju najbolj primanjkuje. Z lastno prirrejo namreč

pokrivamo zgolj 3 do 5 odstotkov potreb po svinjskem mesu, vse drugo pa kupujemo drugje.

Pred dnevi, ko smo se mudili v Mesninah, so nam povedali, da njihovi nakupovalci kupujejo prašiče po 148 dinarjev za kilogram žive teže, medtem ko je znašala uradno dogovorjena cena 120,28 dinarjev.

Če bi Mesnine same „nosile“ razliko, bi kaj hitro zabredle v hude izgube, teh pa si nihče ne želi. Zato si pomagajo tako, da razliko kratkomalo pribijejo maloprodajni ceni mesa na drobno, to pa pomeni, da jo plačuje porabnik.

Nemalo zmede pa povzročajo tudi prekupčevalci, ki se zlasti pojavljajo v krajih ob hrvatski meji in živino preplačujejo ter s tem povzročajo zmedo na tržišču.

V Mesninah vidijo rešitev tega problema v izgradnji večjih hlevov oziroma v farmski prirreji mesa. Kot je znano, načrtujemo na ob-

močju Pirešice izgradnjo farme za 30.000 prašičev, ponekod pa se ogrevajo tudi za ureditev manjših farm, kar v okviru kooperacije pride v poštev za kmečko rejo. Kar več načinov je, kako priti do boljše ponudbe svinjskega in drugega mesa, s tem pa tudi do njegovih dostopnejših maloprodajnih cen.

Čprav ne gre, da bi vse mesarje dali v en koš, bo držalo, kar ugotavljajo potrošniki, da ponekod prodajajo slabšo kakovost za boljše ter si pri tem ustvarjajo pozitivne razlike. Gotovo bi lahko veliko storili inšpektorji z rednimi in temeljitejšimi pregledi, saj ne gre, da bi bil potrošnik, ki ga podražitev že tako hudo tepejo, prikrajšan še za kakovost.

Zapišimo še to, da Mesnine Celje zadnji čas temeljito obnavljajo in urejujejo svoje proizvodne prostore. Med drugim si bodo s tem pridobili možnost izvoza mesa.

L. Trstenjak

Nič več opominov za davke

Zakon o davkih občanov, ki ga uporabljamo od lanskega leta določa, da Uprava za družbene prihodke za neplačane davke ne izdaja več opominov.

To pomeni, da se izterjava začne z izdajo sklepa o prisilni izterjavi. Le-ta se izvede iz dohodka ali terjatev zavezanca ter iz njegovega premoženja. Zakon točno določa, kateri predmeti in kateri dohodki so izzeti iz izterjave (preživnina, odškodnine, socialnovarstvene pomoči, štipendije, nadomestila brezposelnim, sredstva za nujno preživljanje).

Še važnejše pa so za mudne obresti, obresti za

neplačane obveznosti. Republiški izvršni svet v skladu s politiko obrestnih mer sprotno določa višino zamudnih obresti.

V letu 1983 so bile za čas od 1. 1. do 30. 9. določene 25-odstotne obresti. Od 1. 10. 1983 dalje pa znašajo zamudne obresti 35 odstotkov. Primer: Zavezanec ni plačal davka 10.000 din iz leta 1982. Zamudne obresti do 30. 9. znašajo 1.875 din, do 31. 12. 1983 pa 875,00 din, torej skupaj 2.750 din, ali nekaj več kot četrtino dolžnega zneska.

Dolžni smo opozoriti, da knjiženje zapadlih davkov in knjiženje plačil

izvajamo s pomočjo avtomatske obdelave podatkov in ob koncu leta dosledno obračunavamo vse zamudne obresti. V januarju 1984 bomo zavezancem posredovali obvestila o neplačanih davkih in obračunanih obrestih za leto 1983. Zato opozarjamo občane, da ne čakajo na opomin za plačilo davka, ker ga ne bodo dobili, temveč naj davek plačajo do roka, ki je označen na položnici za plačilo akontacije, ali na odločbi za odmero.

Občinska uprava za družbene prihodke

TRETJE SREČANJE KLASIČNIH FILOLOGOV

Antika — izvir današnje kulture

Od 26. do 30. septembra je bil Žalec prizorišče tretjega znanstvenega zborovanja jugoslovanskih filologov in raziskovalcev grško-rimskega starega veka.

Prvič so se strokovnjaki, ki jih zanimajo izročila davne grške rimske zgodovine, srečali leta 1977 na Ohridu, tri leta kasneje pa v Novem Sadu. Iz Vojvodine je bil sedež Zveze društev za antične študije Jugoslavije premeščen v Slovenijo, od koder se za naslednja tri leta seli v Zagreb.

Posvetovanja v Žalcu se je

udeležilo preko osemdeset strokovnjakov iz vseh republik in obeh avtonomnih pokrajin. Otvoritve zborovanja filologov in raziskovalcev so se poleg predsednika Zveze Kajetana Ganterja udeležili še predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Janez Milčinski, predsednik Republiškega komiteja za kulturo Matjaž Kmecl, predstavniki Univerze Edvarda Kardelja in republiških društev ter predsednik skupščine občine Žalec Viljem Petek.

Udeleženci so lahko poslušali približno petdeset strokovnih razprav s področja klasične filologije, arheologije in zgodovine umetnosti. Precej filologov je obravnavalo področje lingvistike in literature, kjer so se strokovnjaki dotaknili problemov antične grške in rimske literature ter vpliva te dediščine na našo sodobno literaturo oziroma celotno kulturo naših narodov. Ob koncu srečanja so na skupnem zasedanju opozorili tudi na problem učenja grščine in latinščine. Reforma šolstva je

namreč v mnogih republikah povzročila nazadovanje učenja klasičnih jezikov. Zveza se zavzema za to, da bi v šolah posvetili učenju grščine in latinščine več pozornosti in omogočili mladim, da črpajo in bogatijo svoje znanje iz izvirov klasične kulture.

Znanstveni posvet so spremljale tudi številne druge prireditve. V gasilskem domu v Žalcu je bila pripravljena zanimiva razstava učbenikov za grščino in latinščino, udeleženci pa so si lahko ogledali

Peržane — delo velikega grškega tragika Aishila v izvedbi Mladinskega gledališča iz Ljubljane. Filologi so si ogledali tudi zbirko Pokrajinskega muzeja v Celju, Hmeljarno v Žalcu, šempetrsko nekropolo in jamo Pekel; zadnji dan zborovanja pa je bil namenjen strokovni ekskurziji po nekaterih slovenskih krajih, bogatih z antično kulturno dediščino.

Irena Jelen

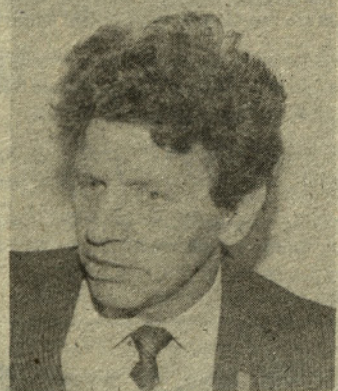

Milivoj Sironić

Milivoj Sironić, profesor Filozofske fakultete v Zagrebu.

„Menim, da je zborovanje z znanstvenega pogleda imelo popoln uspeh. Vesel sem, ker so na zborovanju našli svoje mesto mladi ljudje, mladi strokovnjaki, ki so zelo uspešno sodelovali na tem srečanju.

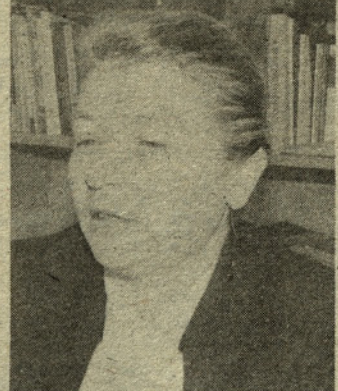
Zelo zadovoljen sem tudi z ogledom spomenikov. Posebno se želim zahvaliti direktorici arheološkega muzeja v Celju Veri Kolšek, ki nas je vodila na arheološke izkopanine in nam znanstveno, strokovno, jasno in celovito prikazala razvoj in izkopavanja na tem področju. Želim se zahvaliti tudi profesorici Mileni Moškon, ki nas je vodila po muzeju in nam razlagala slike, freske in umetniška dela v muzeju, ki je tako sodobno urejen, predmeti pa tako dostopni

Kajetan Gantar

vsakemu obiskovalcu, da ga pravzaprav kar sami vabijo. Posebno pa želim izraziti zahvalo vašemu županu Viljemu Petku za prelep, tovariški in pristrčen sprejem udeležencev tega znanstvenega zborovanja. Prav tako hvala vsem ostalim, ki so pokazali veliko razumevanja za preučevanje klasične filologije.

Kajetan Gantar, predsednik Zveze društev za antične študije Jugoslavije: „Razmišljali smo, kje naj bi priredili letošnje zborovanje. Od vsega začetka smo vedeli, da to ne bo v Ljubljani niti v Mariboru. Rekli smo — to zborovanje mora biti v manjšem kraju, v bližini kakšnih antičnih spomenikov in v srcu Slovenije. Tako je kocka padla na Žalec in moram reči, da nam ni žal. Šempetrski spomeniki, prelepo okolje Savinjske doline in go-

Liljana Crepajac

stoljubje vaših ljudi — to smo čutili na vsakem koraku. Ne le na sprejemu, ampak vsepovsod. Pogledite, videli smo transparent čez cesto. Tega nismo videli še na nobenem našem srečanju. Videli smo plakate, ki ste jih izdelali na lastno pobudo. Vse to je ustvarilo prijetno ozračje in pripomoglo k boljšemu delu, ki je po moji oceni potekalo brez zastojev. Prav tako sem zadovoljen s kvaliteto dela; nismo poslušali suhih akademskih razprav, temveč smo se dotaknili življenjskih vprašanj — npr. elemente antike v sodobni slovenski arhitekturi, transkripcija grških tujk, grških in rimskih lastnih imen v modernem jeziku . . .

Liljana Crepajac, profesor Filozofske fakultete iz Beograda: „Najbolj me je navdušilo število razprav in referatov. V primerjavi

Marko Camej

z znanstvenim srečanjem v Ohridu in v Novem Sadu imamo v Žalcu dvakrat več udeležencev in razpravilcev; zlasti pa se je tokrat povečalo število mladih strokovnjakov.

Zadovoljna sem, ker je bilo srečanje v Žalcu, ne le zato, ker je naravna lepota doline naredila name velik vtis, temveč tudi zaradi dobre organizacije in gostoljubnosti ljudi. Presenetila me je urejenost, čistoča in lep izgled mesta, obnovljene in prenovljene stavbe, čeprav vem, da so nekateri stare že več stoletij.“

Marko Camej, zgodovinski inštitut v Titogradu: „Od prvega trenutka, ko smo prišli, sem se počutil, kot da ste nas pričakovali. Iskren bom — ko sem slišal, da bo srečanje v Žalcu, sem ga iskal na zemljevidu. Kasneje sem izvedel,

Elena Koleva

da je to mesto poznano po proizvodnji hmelja. Upam, da bom še kdaj prišel v vaše mesto. Prepričan sem, da je zborovanje za mesto velika reklama, reklama v pozitivnem smislu.“

Elena Koleva, lektor na Filozofski fakulteti v Skopju: Prvič sodelujem na takšnem zborovanju. Organizacija dela in življenja v Žalcu je izvrstna, presegla je vsa moja pričakovanja, prav tako tudi sam izgled mesta in gostoljubnost ljudi. Tokratno zborovanje pomeni resnično združbo ljudi, ne le srečanje profesionalcev s področja klasične filologije. Zadovoljna sem z vsemi tistimi znanji, ki sem jih pridobila na tem posvetu. Naj povem še to, da je rimska nekropola nekaj takšnega, da človek kar zastane, pravi park, en sam velik spomenik.“

jk

TRD JE VETERINARJEV KRUH

Da macu nekaj ni prav in da noče jesti, je potožil fantič, ko jo je v zgodnjem nedeljskem jutru s košaro pod pazduho primahal na veterinarsko postajo. Izpod oddeje na dnu košare je kukalo le dvoje kosmatih ušes. Res se ni ganil in iz nezdrave lenobnosti ga ni premaknil niti zbodljiv injekcijske igle.

Skrbno je fantič spet pokril negibnega ljubljenca, upajoč, da bo čez dan alt dva spet vse prav.

Takole se je pričel dan Milana Lesjaka, dežurnega veterinarja na žalski veterinarski postaji.

„Tu sem že od sobote zjutraj,“ je razložil Milan, na katerega je tokrat padel red za „ta veliko dežurstvo“. Dežurstvo, ki je trajalo od sobote do ponedeljkovega jutra.

Kakor je red in kakor je prav, sva najprej pokramljala o tem, kako je minila noč. „Tokrat bolj mirno,“ je povedal smeje se moj sogovornik, človek, ki se je veterini s telesom in dušo zapisal pred dvajsetimi leti. „Nobenih posebnih težav ni bilo,“ je še dodal. In se med telefonskimi klici ter sprejemanjem naročil pripravljaval za delo na terenu.

Sonce se je naokrog lovilo v veje, ovečene s sadjem, jutranji žarki pa so zložno odmikali meglice, ko sva obredla že nekaj domačij. Brnica, Petrovče, pa Spodnja Črnova in Gotovlje, od tod proti Vrbju in naprej po dolini. Vasi so bile v zgodnjem nedeljskem dopoldnevu videti dremave. A ta lenobna odsotnost je bila samo navidezna,

premor med vsakdanjimi opravili. Tu pa tam si je gospodar dajal opravka z živino, drugi je brkljal okrog strojev.

Med potjo sva kramljala o veterinarski službi. „Dobrih deset let je od takrat, ko so ljudje vodili živino na določena mesta ob glavnih prometnih poteh,“ je obudil spomin moj sogovornik. Toda služba je bilo treba približati kmetom, zato so pričeli z delom po terenu. „Jasno je, da izgubiš veliko časa za volanom,“ je povedal, se malce zamislil in dodal, da pa ima le malo občin tako urejeno službo, kot jo imamo v žalski. „Pri nas lahko kmet dobi pomoč ob vsakem trenutku. To pa ne pomeni,“ je pribil, „da zdajle zavrti telefon, pa bom tam. V nekaj urah pa prav gotovo, razen če ne gre za nujen primer.“

Ob veterini se pomenkujeva še o drugih rečeh. O petju in njegovem zborovskem delu teče beseda, o lovstvu in zeleni bratovščini, kate-

re član je že dolgo vrsto let. Pa sva se kmalu spet vrnila k veterinarskim opravilom. „Delo fizično že ni tako težko, ti pa moč še kako prav pride,“ je razmišljal. „Ampak ves dan biti pokonci, zlasti ob teh dežurstvih, voziti se sem in tja, misliti, kaj boš storil, da boš živali kar najbolj pomagal — vse to te pošteno izčrpa. No,“ je še dopolnil svojo pripoved, „reprodukcija je že bolj rutinska zadeva, pa tudi tam si samo malo nepazljiv, nepremišljen, pa že lahko kaj poškoduješ.“

TUDI VETERINAR JE SAMO ČLOVEK

Pod okriljem košatih, zamolklo zelenih hribov sva se približevala

Marija Reki. „Nekoč smo še peš obiskovali te domačije,“ se je spomnil Milan. Domačije, ki danes vpijejo po pridnih rokah, da bi zasejale seme v nezorano zemljo in pokosile seno na opuščnem travniku. Ljudje se selijo v dolino, malodane neustavljivo silijo navzdol, zakaj tu gori je morebiti lepo izletnikom, domačinom biti ne more. Naj so hribi še tako lepi, presneto jih prekolneš, če moraš dan na dan hoditi v breg pa spet nizdol.

Kmetje v hribih vedo povedati, da sem gor dobijo le še živino-zdravnika, zdravnika za človeka pa ne. Povprašam, kakšni so pravzaprav ljudje. Malce je pomislil in

potem spregovoril. „Kakšni so ljudje? V glavnem so ljudje v odnosu do nas pošteni. Najdemo pa take, ki spregovorijo in je prva njihova beseda jaz. Takšnih pa ne maram. Kakršen je človek do drugih, takšni so ljudje do njega. Saj sami vidite, prijazna beseda prijazno mesto najde. Ne rečem, pa, da ne pride do kratkih stikov. Če neko delo ponoči, podnevi, če ima dežurstvo tri dni skupaj, ne more kazati vesolega obraza. Jaz vem, da bi vedno moral biti prijazen,“ je še pripomnil, „pa včasih ne gre in ne gre.“

Dan se se je prevesil v drugo polovico. Vasi so nedeljsko zapuščene, na cestah je še komaj kakšen človek. V pogovoru sva spet pri ljudeh. Najbolj jih vse skupaj razjezi dejstvo, da se vsako noč, ko opravljajo dežurstvo, kdo spomni in želi izvedeti to ali ono telefonsko številko. „Kot da smo služba informacij,“ se je razhudil. „Pa dobro, to je še najmanj hudob pri našem delu, jezi pa človeka vseeno,“ je menil.

Pa je delo vsaj cenjeno, povprašam? Nasmeh, malce grenak je spremljal njegov odgovor: „Tisti, ki rabijo pomoč, nas že cenijo, ko pa je treba kje iztakniti kakšen dinar, je pa drugače. V bistvu živimo in se vzdržujemo od bolne živali. So sicer tudi razne preventivne zadeve, za katere dobimo kakšen dinar, pa tudi to je končno vezano na žival. V zadnjem času nam kakšen dinar kane tudi od SIS-a za pospeševanje kmetijstva, pa ni ravno veliko.“

Se je pripovedoval Milan Lesjak. Bogata in neizčrpna je bila njegova pripoved. Morda zato, ker živi s svojim poklicem. „Nekaj je,“ pravi „študirat greš z ljubeznijo do tega dela, nisem nezadovoljen, meni je to čisto všeč. Vsak dan si med ljudmi, vsako hišno številko poznaš,“ je zaključil.

Ura je lezla že tja proti peti popoldan, ko je prvič tisti dan pošteno sedel za mizo. Pa ne za dolgo.

PRI SKUPNOSTIH STANOVALCEV SE ZATIKA

„Že leta 1981 smo v občini skladno z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu zastavili akcijo ustanavljanja skupnosti. Po dveh letih prizadevanj, samoupravna stanovanjska skupnost je namreč predlagala ustanovitev 62. skupnosti za 229 stanovanjskih hiš, je trenutno ustanovljenih 99 skupnosti, ki vključujejo le 136 hiš. Torej je še vedno 95 stanovanjskih hiš, ki niso organizirane skladno z zakonom.“

Podatki pa tudi kažejo, da so interesi stanovalcev vsak svoj dinar, namesto da bi ga v skupnosti stanovalcev združili,“ so nam povedali na stanovanjski skupnosti in dodali da so v tej akciji imeli premalo pomoči od drugih, za to odgovornih dejavnikov. Rezultat vsega tega pa so vedno večji problemi, še zlasti tam, kjer stanovalci niso ustrezno organizirani. Pojavljajo se dolgovi za stanarino, 480.000 din so stanovalci dolgovali ob polletju letošnjega leta; preko pet milijonov din pa so stanovalci dolžni za vodarno, odvoz smeti in kurjavo.

Sumijo pa tudi, da so nekateri hišni sveti stanarino namenili za nabavo kurjave, kar je seveda nezakonito. Se bi lahko naštevali probleme, od čuvanja družbenih stanovanj, do urejanja njihove okolice, kar vse bi bilo drugače, če bi hišni sveti in skupnosti stanovalcev izvajali naloge, ki so zapisane v zakonu, hišnem redu in kot narekuje pravilo o dobrem gospodarjenju z družbeno lastnino.

jk

Čakali so ga tukaj, pričakovali so ga tam. Od ene domačije k drugi, iz enega konca doline na drugega.

Irena Jelen

Delo veterinarske postaje v Žalcu je organizirano v dveh oddelkih. Prvi je namenjen odkrivanju kužnih bolezni in zdravstvenemu varstvu živali. Kužne bolezni zatirajo s preventivnimi cepljenji proti steklini (letno 4000 psov), vso skrb pa posvečajo tudi zatiranju tuberkuloze in kuge prašičev. Zdravstveno varstvo živali pa pomeni osnovno zdravljenje, ki ga opravljajo izključno po domovih, zaradi česar opravijo letno okrog 5000 obiskov. Poleg osnovnega zdravljenja so v zdravstveno varstvo zajeli tudi operativne posege.

Drugi oddelek je namenjen reprodukciji. Žalska občina sodi med redke izjeme, kjer opravljajo umetno osemenjevanje svinj po domovih, kar pomeni letno še dodatnih 600 obiskov. Poprečno osemenijo letno še 4500 govčdi.

Veterinarska postaja, ki zaposluje pet veterinarjev in tri tehnike, opravlja tudi kontrolo prometa živali in živil živalskega izvora. Pri organizaciji veterinarske službe v občini je treba upoštevati še lastno veterinarsko službo na farmah v Podlogu in Zalogu, v Kmetijski zadrugi Savinjska dolina ter inpekcijsko službo.

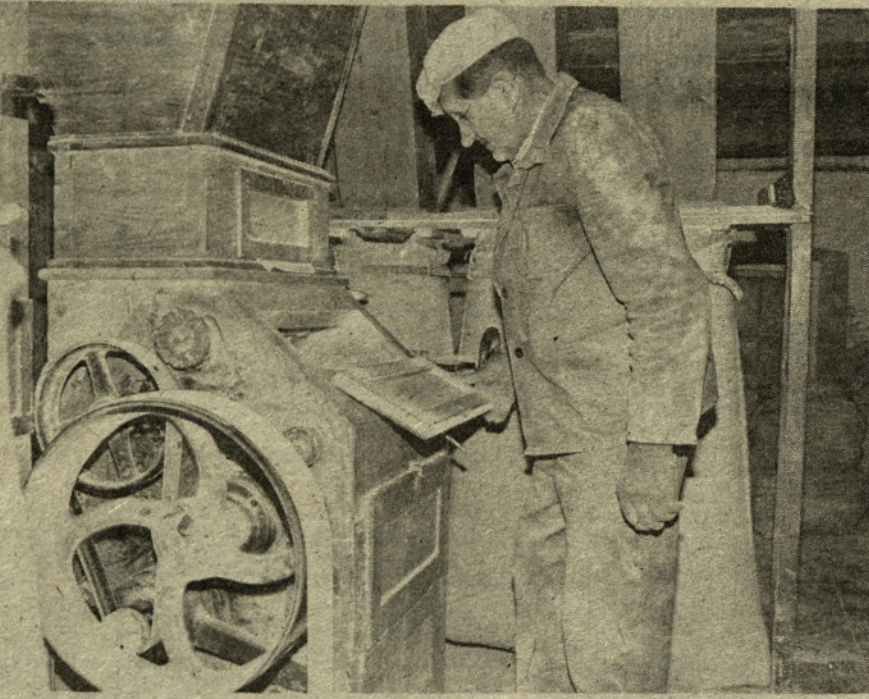
Po prvi svetovni vojni se je v občini z veterinarstvom ukvarjal živinozdravnik Fišer, ki se je vtisnil ljudem v spomin s svojo strokovnostjo, vestnostjo in pa odnosom do ljudi, ki ni bil ravno prijazen, vendar je to nadomestil z delom in strokovnostjo.

Kasneje je delo prevzel Valentin Sočavec, po rodu Rus. Diplomiral je v Brnu, revolucionarni časi pa so ga zanesli v Evropo. Deloval je v Braslovčah, znano pa je tudi njegovo delo med NOB, ko je bil vodja tečaja za veterinarske bolničarje na osvobojenem ozemlju v Gornjem gradu.

1957 je z odlokom skupščine bila ustanovljena veterinarska postaja v Žalcu, kjer je deloval pobudnik moderne veterine v občini Milav Weber. Bil je začetnik umetnega osemenjevanja živali in med tistimi, ki so operativne posege prenesli na teren.

Zdravljenje živali je del njihovega vsakdana

Konrad Muhovic v svojem mlinu

Najboljši kruh je iz domače moke

Kmečki mlini v Savinjski dolini imajo večstoletno tradicijo. Še pred zadnjo vojno ni bilo reke ali potoka, kjer se ne bi vrtela mlinška kolesa. Kmetje so mleli pšenično in koruzno zrnje za krušno moko, phali proseno in ajdovo kašo, pražili in stiskali olje iz bučnic in opravljali druga dela.

Ker so ta opravila sodila predvsem mladim, ni manjkalo petja pa tudi harmonika se je oglašala. Povojni čas je bil grobar kmečkih mlinov. Kmetje so začeli opuščati pridelovanje pšenice, sejali so več industrijskih rastlin in tako kmečki mlini utihnili.

MLIN V GRAJSKI VASI ŠE VZTRAJA

Med starimi kmečkimi mlini, ki še meljejo, je nad sto let star mlin Konrada Muhovica v Grajski vasi. Ko smo obiskali 73-letnega mlinarja, nas je povedel v mlin, visoko naložen z vrečami zrnja in moke. Dejal je, da ima preveč naročil in če bi hotel ustreči vsem, ki iz svojega zrnja želijo dobro domačo moko, bi moral mleti tudi ponoči, tega pa ne zmore. Sam je, mladi se ne zanimajo za mlinarski poklic, zato dnevno melje po 10

ur, kar je več kot dovolj za njegove stare kosti.

Res pa je, da je mož trdoživ in vrečo moke zlahka preloži kamor je treba. Žito v meljavo sprejema ob sobotah, ko mu pomaga zet, da gre delo hitreje od rok. Ob sobotah tudi izdaja moko.

ŠKODA JE BILO STARIH KMEČKIH PEČI

Z mlinarjem Konradom smo se deli v prijazni kuhinji in razpredali misli o nekdanjih časih, ko je bilo nič koliko mlinov po dolini. Bil je to prijeten pogovor ob spremljavi vrtečih se treh valjev, ki so v mlinu ubrano peli kruh-kruh-kruh...

„Včasih se mi zdi, da sem se dovolj nagaral in da bo treba izpreči, pa potlačim to misel. Brez mlina ne bi mogel, življenje bi ne bilo več zanimivo, zato bom vztrajal, dokler bom mogel. „Dejal je, da se najlepše naspri v mlinu ob ropotu koles. Če bi mlin obstal, bi bilo tudi konec spanja.

Ko se je pogovor zasukal na oživljeno kmečko meljavo, je mlinar dejal, da mu je bilo hudo pri srcu, ko so kmetje po zadnji vojni

podirali kmečke peči, opuščali pridelovanje pšenice in začeli kupovati kruh. „Rekel sem, da to ne bo dobro in da ni slajšega kruha od tistega, ki ga kmet pridelava sam in zemlje pridelka v mlinu. Danes ugotavljam, da ni bilo prav tisto podiranje peči. Med tem si je že marsikdo sezidal novo peč, žal pa skoraj ni več dobrih pečarjev.“

V Muhovičev mlin prinašajo zrnje tudi ljudje z bližnjih hribov. V teh hribovskih zaselkih kmetje sicer nikoli niso kupovali kruha, čeprav je njihova zemlja bolj skopa kot v dolini. In tej svoji stari tradiciji, da dober kmet pridelava kruh doma, so ostali zvesti do danes.

Muhovic v glavnem melje pšenico (dva tipa moke) in koruzo, nekoč pa je mlel tudi ajdo in druga žita.

Še bi se pogovarjali, a je mlinar Konrad vstal in se opravičil, češ da ga čaka delo v mlinu. Segli smo mu v še vedno krepko dlan ter mu zaželeli še mnogo dobre moke.

L. Trstenjak
L. Korber

Časi se spreminjajo

Mladi se vračajo na kmetije

Časi, ko je kmečka mladina množično odhajala v mesta z željo, da bi boljše živela, so minili. V bitki za hrano dobiva zemlja vse večjo veljavo in temu klicu je sledilo že veliko mladih in se vrnilo na kmetije.

Med njimi je tudi mladi Ivan Krašovec iz Pongraca. Deset let je delal v bližnjem kovinarskem obratu, kjer so ga cenili kot dobrega delavca, na pomlad pa se bo vrnil domov na kmetijo. Res je, da je Ivan vsa leta nazaj v prostem času pridno obdeloval zemljo (doma tudi ves čas stanuje z družino), vendar se zaradi službe ni mogel v celoti posvetiti kmetiji.

Ko smo ga pred dnevi obiskali v Pongracu, nam je dejal, da druge izbire ni. Starša sta že v tistih letih, ko potrebujeta počitek. Posestvo meri 20 ha, od tega je devet ha obdelovalne zemlje, dovolj dela za vse. V lepo urejenem hlevu imajo 30 glav goved, od tega največ pitancev, v svinjaku pa 20 prašičev.

Pomeni, da imajo glavni dohodek od prodaje živine. Letos so namenili prodati 10 pitanih bikov in 12 prašičev v skupni teži 6200 kg. Cene niso stimulative, zlasti še, če bi morali vso mrvo kupovati. Ker pa večino mrve pridelajo doma, še gre. Dela je dovolj za vse, tudi za Ivana, ki bo prevzel posestvo.

Res pa je, da vsa zemlja ni v ravnini in je treba več delati. Še

dobro, da je kmetija dobro opremljena s stroji. Nekoč, kot se spominja Krašovec-starejši, pa je bilo treba zemljo zorati in vse pridelke zvoziti z voli, kar je bilo zamudno pa tudi več je bilo ročnega dela. Danes je s stroji vse lažje in hitreje.

Kot so nam povedali Kraševčevi, bodo še naprej usmerjeni v živinorejo in tej bodo podrejali vso ostalo proizvodnjo. Sedaj drenajirajo travnik nad domačijo, da bo zraslo več dobre mrve.

Med našim obiskom so polnili silos s koruznico in travniško mrvo. Pripravili bodo 120 kub. m. silaže, kar bo zadoščalo za živino.

Poleg silaže imajo namreč veliko suhe mrve in tako krmil v glavnem ne bo treba kupovati.

Ivan Krašovec: „Še naprej bomo posvečali vso skrb živinoreji. Poleg pitancev si želimo vsaj 10 dobrih molznic. Ker naraščaja v lastnem hlevu nimamo, bo treba nekaj mladih plemenk dokupiti. Zelo drage so, pa tudi težko jih je dobiti, vendar bomo nekako že zmoogli.“

Letošnji pridelki niso najboljši, pač zaradi suše, ki je tudi v Pongracu povzročila precej škode oziroma zmanjšala pridelke.

L. Trstenjak
L. Korber

Krašovec oče in sin Ivan med delovnim pomenkom

KAČEVA MAMA MARICA

— Veste, ko so prišli trenutki, da je v tem, na videz šibkem telesu popustilo vse, sem rekla: „Ne! Zakaj? Nekje v moji notranjosti sem razločno slišala glas: Mati si. Žena. Gospodinja in gonilna sila Kačevega grunteca.“

Glas me je dvignil in me še danes pri štiriinšedesetih krepko drži. Vsi vemo prastari rek, da ni vse zlato, kar se sveti. In takšno je na-

otroškega veselja, hkrati pa je zahvalovala, da so se zarana privajali na delo in družinsko disciplino.

Takšno jo poznajo vsi. Če jo kaj teži, ne pokaže. Nekako nastrno vzdržuje v družini vedrino. In rada ima otroke, svoje vnuke in še vrsto sosedovih otrok. Ne, ona res ne misli na svoja leta. Zna se živeti v otroški svet, v svet odraslih in vselej je nepopisno vesela, če v vasi pridobijo kaj novega. „Naprej, vedno le naprej!“ je njeno geslo. Zaupa v mlade. „Ne samo igra, delo, delo osrečuje človeka,“ vselej poudarja.

Pred leti, ko se je smrtno ponesrečila hčerka Bernarda, je bil to zanjo najtežji udarec, ki ga bo čutila do smrti. Pustila je dva otroka: Marka in Matejo. Potem se jima je priručila še Simona. Čeprav njeni vnuki, pravi, da so to njeni otroci. Tudi mož Tone ji je umrl. Zanj pravi, da je imel svoje „muhe“, vendar je bil srčno dober. Že od nekdanj v hiši niso poznali prepira. Mati ji je zgodaj umrla. Oče se je v drugo poročil in dobila je mačeho. Toda zanjo to ni bila mačeha bila ji je prava srčna mati od katere se je veliko naučila. Oče je čez dan kolaril, zvečer pa je v domači gostilni raztegoval meh frajtonarice. Ne samo mlajšim, tudi starejšim so šle melodije v pete, ob tem pa so po težkem delu pozabili na utrujenost in vsakodnevne težave.

Kljub svojim letom budno spremlja tudi naš sedanji položaj, za katerega pravi, da ga bomo rešili le z delom in samo z delom. Res, veliko smo naredili in škoda bi bila, da bi vse pustili vničar. Ob zaključku pa dodaja: Če je srečna večina krajanov, sem srečna tudi jaz, Kačeva mama Marica iz Gotovelj. Ob skorajšnji 75. obletnici pa še veliko zdravja in mladostne vedrine!

Drago Kumer

še življenje. Če si šibak in krhek, te zdrobi, če si pa znotraj trdel, pa bodi še tak orjak, te življenje pohodi, zmleje.

Spoznal sem jo nekako pred petindvajsetimi leti. Prišli smo igrati Glavni dobitek in po igri smo iskali, kje bomo najbolje postreženi.

— Fantje, dekleta, kar v Kačevo gostilno!

In smo jedli in pili, plesali in se veselili, saj je bilo tistikrat v Kačevem salonu vse kot na dlani, tudi umetniške slike in klavir v kotu.

— Nekdanj, pred vojno, so bile v Gotovljah tri gostilne, pripoveduje mati Marica. V našo so zahajali predvsem mladi ljudje, pa tudi učitelj in župnik sta bila stalna gosta. Slavka Šlandra se prav dobro spominjam. Zelo duhovit in preprost je bil. Nismo vedeli, da je tako pomemben funkcionar, da hodi v Gotovlje predavati. Rada, res rada sem stregla gostom in če sem le utegnila, sem se pridružila omizju, kjer so peli naše lepe slovenske pesmi. Zdi se mi, da je v Gotovljah včasih vse pelo, od otrok do najstarejših.

Kačeva mama, ki se sicer piše Baš, je nekaj izrednega. Nikdar slabe volje, za vsakogar najde toplo in prijazno besedo. Izredno čuteča ženska, ki pa zna biti tudi stroga. Pravi, da svojih otrok: Bernardko, Toneta, Marijo in Janca ni nikdar preveč razvajala. Dovolila je, da so imeli dovolj

Kmetija bo prišla v prave roke

Ujeli smo čas, ko so bili Črepinškovi iz Zg. Grušovelj doma. Gospodinja Zofija se je s kuhalnico v rokav vrtela ob štedilniku, gospodar Jože je na dvorišču ribal zelje, hči Sonja pa je brskala po traktorju. Dekle se očitno dobro spozna na stroje, zato ni naključje, da je bila kar dvakrat prvakinja na tekmovalju oračev.

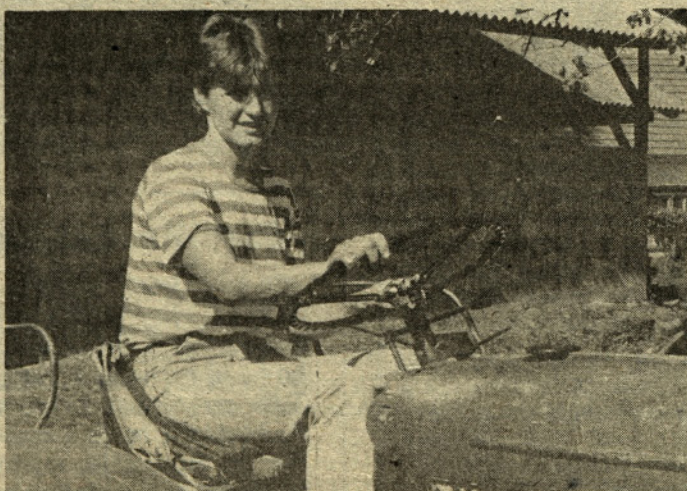
Ko smo sedli za mizo v kuhinji, je Sonja zagreta pripovedovala, da so letos zaradi suše pospravili skromnejši pridelek hmelja in da bo tudi za živino zraslo manj krme kot sicer. S hmeljem imajo veliko dela, saj meri hmeljišče 1,5 ha.

V hlevu smo našli 20 goved, od tega precej krav molznic sivorjave in frizijske pasme. Živina je rodovniška in ker spoštujejo pregovor, da krava pri gobcu molze, pridelajo dovolj mrve za domače potrebe. Travnike in njive izdatno gnojijo s hlevskim gnojem in tudi z mineralnimi gnojili. Letno jih potrosijo okoli 10 ton. Čeprav gnojila niso poceni, pri nakupu ne varčujejo s sredstvi, saj se zavedajo, da bodo le tako mogli več pridelati.

Letno prodajo po 30.000 litrov mleka, ki je zelo kvalitetno, saj doseže tudi do 4,5 toličobne stopnje. Seveda če bi morali vso živinsko krmo kupovati, ne bi imeli dohodka. Vse zemlje je devet ha, od tega 6,5 ha obdelovalne. S travnikov letno pospravijo 3 do 4 košnje, napolnijo pa tudi silos.

Ker za delo ne najemajo delovne sile (je tudi ni), pride na tri ljudi veliko opravil. Pomagajo si s stroji. Pšenice in krompirja pridelajo le za domače potrebe, vsa ostala proizvodnja pa je namenjena živinoreji.

Sonja je ne več mladima staršema v krepko oporo in kmetija bo prišla v dobre roke. Starša pričakujeta, da se bo Sonja v kratkem poročila in na dom pripeljala dobrega kmeta, kar je tudi njena želja. Problem, ki nam ga je zaupala, je le v tem, ker njen fant prav tako želi ostati doma na posestvu in s tem izpolniti željo staršev. Pa bodo problem že nekako razrešili, v to ne dvomimo, saj je Sonja brhko in bistro dekle.

Sonja, dvakratna prvakinja v oranju

Doklej še tako?

Na borih 68 kvadratnih metrih prostora v stanovanjskem bloku je nakopičenih že nekaj časa približno 18.000 strokovnih, poljudnoznanstvenih, mladinskih in drugih knjig. Prostori Občinske matične knjižnice so vsak dan bolj utesnjeni in prenatrpani, knjige pa so namesto na knjižnih policah našle svoj prostor kar na tleh in na nepreglednih kupih. Zaradi tega marsikatera knjiga obleži nedotaknjena, saj se med vsemi kupi res ni

mogoče najti in poiskati dela, ki bi ga rad prebral redni obiskovalec, ali pa tisti, ki ga je pot slučajno zanesla v matično knjižnico.

Tudi knjige imajo določeno materialno vrednost. V bitki za sleherni dinar pa kaže, da nam je v občini za to bilo kaj malo mar. Namesto da bi v nekaj letih od kar so nastale težave že končno našli ustrezen prostor za delo knjižnice, prepuščamo knjige žalostnemu propadanju. Res je, da so novi

prostori knjižnice predvideni v kulturnem domu, vendar bomo kulturni hram šele pričeli graditi. Dotlej pa usoda knjig najbrž ne bo drugačna.

Ne nazadnje je knjiga in zlasti odnos do knjige tudi odraz človekove kulture. Glede na to, kako se v občini odraža ta odnos, bi se kaj lahko povprašali o naši kulturi, o tem, kakašna je naša kultura zavest.

-ij-

OBČINSKI KULTURNI DOM BODO ZAČELI GRADITI SPOMLADI

Žalčani so, kar zadeva prostore za kulturno življenje, veliki reveži, saj še poštene gledališke dvorane nimajo. In vendar je Žalec razgibano gospodarsko in kulturno središče večjega dela Savinjske doline, pa tudi sedež občine, ki po svoji razvitosti ne sodi med zadnje. Pomeni, da kulturni dom potrebujejo kot vsakdanji kruh. Drži tudi, da so v prejšnjih letih, ko za sredstva ni bila taka stiska kot danes, nekateri manjši kraji v občini pozidali lepe kulturne domove in je tako sedaj na vrsti Žalec ne glede na restrikcije pri naložbah.

Kdaj in kako začeti z gradnjo tega prepotrebne objekta je bila

tema razgovora s predsednikom občinske skupščine Žalec Viljemom Petkom, ki je hkrati tudi predsednik gradbenega odbora za izgradnjo občinskega doma kulture. Ko nam je obrazložil sedanje skromne možnosti, je dejal, da bo za začetek gradnje možno dobiti potrebna sredstva iz referendumskega samopriskevka, tako da bi spomladi začeli graditi. Res pa je, da zdajšnja situacija narekuje varčevanje s sredstvi, zato se so odločili za skromnejše in cenejše rešitve. Bodo pa takšne, da bodo zagotavljale nemoteno delo kulturnih institucij.

V novem kulturnem domu bo

med drugim dobila primernejše prostore tudi občinska knjižnica, ki sedaj že več let životari v nemožnih prostorih. Novi etažni prostori sicer ne bodo takšni, kot so predvideli, a bodo zagotavljali nemoteno delovanje in če bo na voljo kdaj več sredstev, bo prostore možno dozidati.

Ker bo dom kulture zajet v novi del Žalca z NAMO, hotelom Golding-Rubin in drugimi objekti, bodo skrbno pazili, da se bo lepo ujel v novo okolje in da pri tem ne bo oškodovan vrtec. Pripravljalna dela tečejo, kar vliva Žalčanom upanje, da gre to pot zares.

Tk. L.

Vabimo vas

PRIREDITVE V VRBJU

Ob praznovanju krajevnega praznika bodo v Vrblju pripravili več kulturnih in športnih prireditev. Tako se bo 6. novembra ob 15. uri predstavila članica SNG Maribor Milena Muhič z monodramo LIZIKA.

V torek, 8. novembra, ob 19. uri pa kulturno društvo vabi na predstavo Donizettijeve opere DON PASQUALE, v kateri nastopajo znani operni mojstri Ladko Korošec, Sonja Hočvar in Rajko Koritnik.

TEDEN DOMAČEGA FILMA

V času tedna domačega filma si bomo lahko v naši občini ogledali reprizo premiernega programa, ki so ga podprle organizacije združenega dela in kulturna skupnost. Gledalcem se bodo predstavili tudi ustvarjalci posameznih filmov. Program je naslednji:

- 3. 11. ob 20.00 uri DIH — Šempeter
- 4. 11. ob 20.00 uri EVA — Polzela
- 5. 11. ob 20.00 uri BALKAN EXPRES — Žalec
- 6. 11. ob 20.00 uri CIFRA MOŽ — Vransko
- 7. 11. ob 20.00 uri NEKAJ VMES — Žalec
- 8. 11. ob 20.00 uri MEDENI MESEC — Šempeter
- 8. 11. ob 20.00 uri OPRE ROMA — Polzela
- 9. 11. ob 20.00 uri VONJ TELESA — Žalec
- 10. 11. ob 20.00 uri

TRIJE PRISPEVKI K SLOVENSKI BLAZNOSTI — Prebold

NOVE KNJIGE V SEPTEMBRU

Zbirka Zenit — Mladinska knjiga; Heinrich Boll — IZGUBLJENA ČAST KATHARINE BLUM; Madelaine Brent — V ZNAMENJU TIGROV OČI; Ivan Aralica — KOŽA ZA BOBEN; Olga Ivinska — LETA S PASTERNAKOM; Sidney Sheldon — BES ANGELOV — Otokar Keršovani.

NAJBOLJ BRANE KNJIGE V SEPTEMBRU:

Jean Blot — SVETOVLJANI; M. M. Kaye — PALAČA VETROV (1, 2, 3, 4); Oriana Falacci — PISMO NIKOLI ROJENEMU OTROKU; J. M. Simmel — UPANJE JE VSE; Guy Endore-Alexandre Dumas — KRALJ PARIZA; Simone Signoret — HREPENENJE OSTANE; Rudolf Pörtner — VIKINGI; Per Wästberg — ZRAČNA KLETKA; France Stele — GRINTOVCI; Janez Kajzer — S TRAMOVI PODPRTO MESTO.

KOTIČEK ZA FOTOGRAFE AMATERJE

Prepričani smo, da vas je mnogo, ki se ukvarjate s fotografiranjem. Res je, da vam ne uspe vsak posnetek, gotovo pa je v vaši zakladnici kakšen zanimiv, ki ga bomo z veseljem objavili. V uredništvu smo se namreč odločili, da vam namestimo kotiček na kulturni strani; saj je fotografija del umetnosti.

Fotografije za objavo bo na predlog strokovne komisije ocenil uredniški odbor in jih tudi nagradil od 300 do 400 dinarjev. Izbiro motiva pa prepuščamo vam.

Stabilizacija da, toda...

NE NA RAČUN SLABŠE KVALITETE POUKA, MENIJO DELAVCI ŽALSKKE VZGOJNOIZOBRAŽEVALNE ORGANIZACIJE

Nemalo kritičnih pripomb in negotovanj med starši in učitelji so sprožili predlogi stabilizacijskih programov vzgoje in izobraževanja, ki jih je pripravila Izobraževalna skupnost Slovenije. Delavci žalske vzgojnoizobraževalne organizacije so predlog programov podrobno obravnavali in pri tem zbrali vrsto kritičnih pripomb.

Predvsem so negotovali nad tem, da so predloge prešli v času počitnic, torej v času rednih letnih dopustov pedagoških delavcev. Zaradi tega je bila javna razprava osnutka stabilizacijskega programa na pragu novega šolskega leta, ko so delavci že tako in tako dovolj obremenjeni.

Vzgojnoizobraževalna organizacija je načelno podprla akcijski načrt za uresničevanje stabilizacijskega programa, vendar s pogojem, da bo VIO pravočasno seznanjen z analizo izvajanja zagotovljenega programa v osnovnih šolah z vidika enotnosti šol, z oceno možnosti zagotavljanja sredstev za izvedbo zagotovljenega programa v Občinski izobraževalni skupnosti in da bodo pravočasno seznanjeni z analizo standardov, normativov in meril ter cen na področju osnovnega šolstva. Ker zagotovljeni program obravnava Izobraževalna skupnost Slovenije in Občinska

izobraževalna skupnost različno, je po mnenju pedagoških delavcev v naši občini nujno poenotenje stališč. Menili so tudi, da pri različni stopnji razvoja gospodarstva v občinah ni možno govoriti o obveznem in dogovorjenem programu, saj bi učenci v gospodarsko različno razvitih občinah bili deležni različnih pogojev vzgoje in izobraževanja.

Za uresničevanje stabilizacijskega programa na področju vzgoje in izobraževanja v naši občini so pedagoški delavci sprejeli tudi vrsto sklepov, ki so jih poslali Izobraževalni skupnosti Slovenije. Predvsem so ostro nasprotovali soudeležbi, ki naj bi jo plačevali starši. Oddelki podaljšane bivanja naj bi pri organizaciji dela in njegovi vsebini prerasli v oddelke celodnevne osnovne šole in tako postali sestavni del osnovnega izobraževanja. Prav tako so se delavci vzgojnoizobraževalne organizacije na področju osnovnega šolstva in tudi na področju predšolske vzgoje odločno zavzeli za to, da se stabilizacija v vzgoji in izobraževanju uveljavlja le z boljšim delom, boljše organizacijo, z zmanjševanjem stroškov, nikakor pa ne na račun kvalitete vzgojnoizobraževalnega dela.

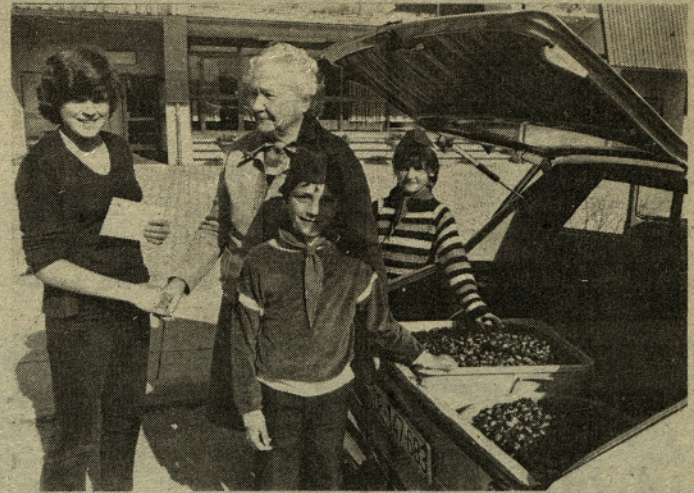
Irena Jelen

KOSTANJ ZA STARČKE

„Kakor vsako leto v tem času, ko nam jesen prinaša darove, smo se spomnili na vas. Nabrali smo kostanja v želji, da se z njim posladkate. Večite, da niste osamljeni in da na vas mislijo tudi pionirji in mladinci osnovne šole Ljube Mikuž in vaš prisrčno pozdravljajo.“ S takšno vsebino so najmlajši iz omenjene šole izročili

pismo in dobrih sto kg kostanja oskrbovancem doma na Polzeli in doma Nine Pokorn Grmovje. Zgledna gesta pionirjev in mladincev osnovne šole Ljube Mikuž iz Žalca ni prva in starčke v obeh domovih vedno razveseli. Prav bi bilo, da bi bilo takšnih primerov še več.

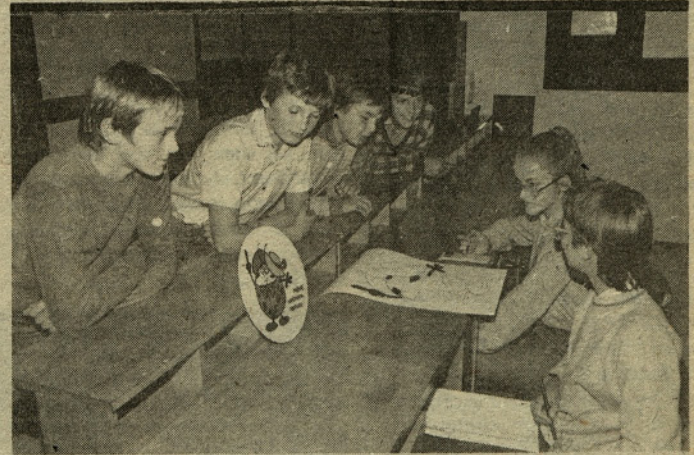
jk

Oskrbovanka doma na Polzeli se je za pozornost pionirjev in mladincev zahvalila

MLADI O VARČEVANJU

VARČEVATI — beseda in dejanje, učimo se in vzgajamo, zato nam bo jutri lažje. Le zakaj imajo naši starši težave? Saj je v naši pionirski hranilnici kot v banki, le v čem je razlika? Razmišljamo o varčevanju...

GOSTOVANJE TRŽAŠKEGA OKTETA

V okviru večletnega sodelovanja med Prosvetnim društvom Slovenec iz Boršta in Prosvetnim društvom Ivan Cankar iz Tabora je minulo soboto in nedeljo gostoval v Taboru in Gotovljah zamejski tržaški oktet. Predstavil se je z narodno pesmijo Primorske in Benečije. Oktet je navdušil številne poslušalce z uglašenim petjem.

JESEN V VRTCU

Tako so poimenovali praznovanje jeseni v vzgojnovarstvenem zavodu v Petrovčah. Na prireditvah so otroci in vzgojitelji povabili vse otroke iz krajevne skupnosti Petrovčice, praznovanja jeseni pa so se lahko udeležili tudi starši. Naj-

mlajši so prihod jeseni pozdravili s pesmimi o jeseni, spekli kostanj in jabolka, manjkalo pa ni niti kmečki voz s poljskimi pridelki in strašilo, ki je predstavljalo tetko Jesen.

Prireditvah so v Petrovčah pripravili za letošnji teden otroka. Poleg

praznovanja jeseni so teden, posvečen otrokom, obeležili še s predstavami malega kina, s predavanjem risank, lutkovno predstavo, izlet in z raznimi zabavnimi igrami.

KDOR POJE, SLABO NE MISLI

Takole pravi star slovenski pregovor. Čeprav velja prepričanje, da mlade zanima le disco glasba ali kaj podobnega, se tudi med njimi najde kdo, ki z veseljem pritegne stari, pa zato nič manj lepi narodni pesmi.

Študentski pevski zbor v Žalcu združuje vse tiste, ki jih zanima zborovsko

petje, in ki bi radi nadaljevali glasbeno izročilo naših prednikov. Da njihov trud ni bil zaman, dokazujejo številni uspešni nastopi.

Ali je med mladimi kdo, ki bi se rad naučil še kakšno pesem? Vse, ki vas zanima zborovsko petje, vabimo, da še javite zborovodji Franciju Rizmalu.

PIONIRSKI KOTIČEK • PIONIRSKI KOTIČEK

BILI SMO V KRUŠEVCU IN ŽABARAH

Člani MPZ smo dobili obvestilo, da gremo v mesto Kruševac, ki je z nami pobrateno. Zavladało je veliko razburjenje in nestrpnost smo pričakovali odhod. Končno je prišel ta težko pričakovani dan. Odpravili smo se zgodaj jutraj. Vožnja je bila zelo dolga, saj smo se vozili kar do devetih zvečer. Med potjo smo se večkrat ustavili in si ogledali razne znamenitosti. Utrujeni smo končno prispeli v Kruševac, od tod pa naprej v Žabare, kjer naj bi prenočili.

Domačini so nas zelo prijazno sprejeli. Porazdelili so nas po domovih in tisti, ki niso pod svojo streho dobili nikogar, so jokali. Naslednji dan so domačini pozorno spremljali naš nastop, ko pa smo prišli v Kruševac, smo bili zelo razočarani in jezni, ker so bili poslušalci zelo nemirni. Najbolj pa se mi je ohranila v spominu njihova gostoljubnost in pripravljenost, da pomagajo, kar so dokazali že med vojno.

Želim si, da bi jih imeli še kdaj priložnost obiskati in da bi tudi oni obiskali nas, da bi jim lahko go-Dominika Sambolič, OŠ Peter Šprajc-Jur, Zalec

Utrinki z izleta

Pred nedavnim smo se odpravili v pobrateno mesto Kruševac oziroma v vasico Žabare, ker smo pobrateni z njihovo osnovno šolo. Pot je bila dolga in utrujajoča, vendar je v avtobusu vladalo dobro razpoloženje.

Po vožnji z avtobusom, s katerim smo se vozili po obširnih ravninah, smo končno prispeli v naše glavno mesto Beograd. Tu smo si ogledali hišo cvetja. Imeli smo srečo, saj ni bilo veliko ljudi in smo bili takoj na vrsti. Zunaj grobnice smo še živahno klepetali, ko pa smo prišli bliže, smo utihnili kot na ukaz. Še najbolj pa smo ostrmeli nad stražo, ki se je v naši prisotnosti menjavala. Po odhodu iz te zgradbe smo si ogledali še objekt z vsemi lovskimi trofejami, plaketami in medaljami ter priznanji, ki jih je dobil tovariš Tito. Tudi njegove delovne rezidence nismo zgrešili. Tam smo videli vse prostore, v katerih je delal, ustvarjal in počival. Posebej so se mi vtisnili v spomin vsi koledarji in ure, ki so nehale biti 4. maja 1980 ob 3. uri in 5. minut.

Nazadnje smo obiskali še muzej 25. maj, kjer smo videli najrazličnejše darove. Videli smo tudi štafetne palice, ki jih je dobil naš maršal.

V Žabare smo prispeli v večernih urah. Ob prijaznem sprejemu domačinov smo se odpravili proti šoli, kjer smo večerjali in se nato z gostitelji odpravili na domove.

Drugi dan je minil v znamenju našega programa, s katerim smo se gostiteljem zahvalili za sprejem, hkrati pa jim čestitali ob prazniku.

V nedeljo smo se poslovili od naših gostiteljev. Iz avtobusa smo še enkrat z očmi pobožali kraj, v katerem smo preživeli nekaj nepozabnih dni. Ksenja Sredenšek, OŠ Peter Šprajc-Jur, Zalec

Reka pripoveduje

Dovolite, da se predstavim. Žalostno, toda danes sem lena, umazana, brez življenja, rib in podvodnega rastlinja. Po krivdi ljudi sem polna odpadkov in strupenih snovi. Kadar sem hudo jezna, se razlijem iz svojega korita in poplavim. Na grmovje obesim vse odpadke. Domačinom in turistom pokažem, kako ravnajo z mano. Večkrat se vprašam, zakaj so prav v meni našli prostor za odpadke? Ljudem sem krasila bregove, jih bogatila s šumenjem. Obiskovali so me ribiči, čolnarji, kopalci. Sedaj pa sem vedno bolj osamljena, vendar je v meni še kanček upanja, da bom nekoč zopet živahna in čista.

Lucija Florjanc, OŠ Vera Šlander, Polzela

Težko je vzgajati otroke

Očka in mamica sta odšla na izlet na Triglav. V naši družini je pet otrok in meni, ki sem najstarejši, so starši naročili, kaj vse moramo narediti, medtem ko bomo sami doma. Mama je naročila: „Zjutraj pomolzi krave, pelji mleko v zbiralnico in ženi živino past. Ob devetih prideta stric in teta.“

Zjutraj sva z bratom Matevžem vstala že ob petih, pomolzla krave in odpeljala mleko. Zvozila sva gnoj iz hleva in nanosila steljo. Rudiju sem naročil, naj pospravi dvorišče in ga pomeče. Uprl se je: „Ne bom!“ „Ne boš dobil kosila,“ sem mu odgovoril. „Ne bom!“ mi je še enkrat zabrusil.

Vsi smo že nestrpnost čakali strica in teta. Med čakanjem smo pomili in pobrisali posodo. Končno sta stric in teta le prišla in nas pohvalila. Dokler smo bili sami, so me otroci še kar ubogali, potem pa me niso več poslušali. Ko sem kosil travo, sem rekel Rudiju, naj gre past živino, pa ni maral, dejal mi je: „Ti si še premajhen, da bi te ubogal!“ Primazal sem mu nekaj krepkih zaušnic. Heleni sem naročil, naj mi prinese iz vrta paradiznike, pa mi je odvrnila: „Saj imaš sam čas!“ Stresel sem jo za ušesa. In tako se je nadaljevalo. Težko sem čakal, da se vrnejo starši in me rešijo odgovornosti. Zdaj razumem, zakaj je mama včasih čisto obupana, saj je otroke vzgajati res težko.

Marko Završnik, OŠ Braslovče

Imamo zobno ambulanto

V ambulanti delata zobozdravnik in sestra. Medicinska sestra Irena skrbi, da imamo zdrave zobe. Vsako leto septembra dobimo kartončke, s katerimi smo naročeni pri zobozdravniku. K zobozdravniku moraš hoditi redno. Zobozdravnik je zelo prijazen. Meni je velikokrat vrtal in popravil zobe; Irena, medicinska sestra pa mu pomaga; dela zmesi za zalivke ter razkužuje zobozdravstvene pripomočke. Sestra Irena nas velikokrat opozarja: „Umivajte si zobe! Ne jejte bombonov! Umivajte zobe po vsakem obroku!“

Jaka Mežnar, OŠ Ljuba Mikuš

Zobozdravnik na šoli

Na prejšnji šoli ni bilo zobozdravnika, zato smo morali hoditi k zobozdravniku v zdravstveni dom. Tam je bilo velikokrat mnogo ljudi. Ko smo dobili novo šolo, smo dobili tudi svojega zobozdravnika. Kmalu smo ga sprejeli kot prijatelja in dobrega zobozdravnika, enako pa tudi njegovo pomočnico. Oba sta nam v veliko pomoč, rada nam dajeta nasvete, kako si moramo očistiti zobe. Ko smo bili majhni, smo se ga zelo bali, a sedaj smo se ga navadili, ker zelo dobro popravlja zobe. Lahko smo veseli, da ga imamo na šoli. Včasih so bile to sanje, ki so se sedaj spremenile v resničnost.

Jože Sadnik, OŠ Zalec

RUBRIKA MLADIH • RUBRIKA MLADIH

Mladi ne smejo biti le opazovalci

„Opazati smo začeli naraščajočo nezanimanje mladih za delo v mladinskih ali drugih organizacijah, ki včasih meji že na malodušje. Tako je pred tedni na programsko volilni konferenci v Zalcu ocenil delo mladih v današnjem trenutku dosedanji predsednik OK ZSMS Zalec Danilo Basle.“

Ko je govoril o vlogi in položaju ZSMS je menil, da le-ta v svojem načinu dela zagotavlja mladim široke možnosti vključevanja v vse tokove političnega, samoupravnega, delegatskega in družbenega dogajanja, vendar pa se vse bolj opaža, da „določen del mladih ostaja na obrobju družbenega dogajanja. „Zaradi tega,“ je dejal Danilo Basle, „moramo doseči akcijsko in idejno enotnost mladinske organizacije s programom, ki bo odražal resnični interes mladih za reševanje družbenih, ekonomskih in političnih problemov. „Pri tem bodo morali mladi pokazati in uporabiti vse svoje znanje in sposobnosti in se

vključiti v reševanje težav . . . ,ne le kot opazovalci, temveč kot akterji vseh dejavnosti,“ je pribil Danilo Basle.

V razpravi so mladi iz osnovnih organizacij nanizali vrsto problemov in težav, ki tajejo mladinsko organizacijo. Razpravljali so izpostavili predvsem: premajhno zanimanje krajevnih skupnosti za mladinsko prostovoljno delo, nezainteresiranost za delovanje klubov OZN v nekaterih šolah in krajevnih skupnostih ter preslabo povezovanje občinske konference z osnovnimi organizacijami v šolah, delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih.

Na volilno-programski konferenci so mladi sprejeli programske usmeritve za delo v prihodnjem obdobju in potrdili tudi nova pravila o delovanju in organiziranju občinske konference. Konferenca je s tem potrdila nov način dela OK ZSMS Zalec, ki v svoji profesionalni sestavi ne bo imela več organizacijskega sekretarja, temveč samo sekretarja. Takšna sestava zahteva, da se bo težišče dela preneslo v posamezne komisije, sekretar pa naj bo predvsem koordinator dela.

Konferenca je izvolila tudi novo vodstvo. Za predsednika OK ZSMS Zalec so mladi izvolili Bojana Pevca iz osnovne organizacije Petrovče, funkcijo sekretarja pa bo v prihodnje opravljal dosedanja organizacijska sekretarka Irena Terglav.

Irena Jelen

TUDI STARŠEM JE POTREBNA VZGOJA V CESTNEM PROMETU

so menili udeleženci problemske konference Pionir v prometu.

Kako smo v žalski občini poskrbeli za varnost otrok v cestnem prometu in kaj bo treba ukreniti v naslednjih letih, da bomo ohranili čimveč otroških življenj — to so bila vprašanja, na katera so iskali odgovore na letošnji problemski konferenci Pionir v prometu. Le-ta je bila v začetku oktobra v Zalcu.

Kljub temeljitemu strokovnemu delu šol, vrtcev, sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, postaje milice in krajevnih skupnosti ter vseh drugih, ki skrbijo za varnost otrok v cestnem prometu, so lani ceste ponovno zahtevale svoj davek. Podatki niso razveseljivi: v žalski občini so bili lani otroci in mladoletniki (do 18 let) udeleženi v 44 prometnih nesrečah, pri čemer so bili v 16 primerih glavni povzročitelji nezgod, trije otroci pa so izgubili življenje. V primerjavi s prejšnjimi leti je število nesreč približno enako, zaskrbljujoče pa je dejstvo, da narašča število nesreč s smrtnim izidom.

Kje so vzroki? Prometna vzgoja na šolah in vrtcih je sicer organizirana v različnih vzgojnih oblikah in v obliki učenega programa in v izvenšolskih dejavnostih. Na začetku šolskega leta so redno izvedene akcije Varno v šolo, na šolah delujejo prometni krožki, učenci sodelujejo na tekmovanjih kaj več o prometu. Šolarji lahko opravljajo tudi kolesarske izpite oziroma osmošolci tudi izpite za voznike mopedov. Vsa prizadevanja in napor učiteljev in vzgojiteljev, mentorjev, miličnikov in drugih pa so večkrat brez pomena, ker večina staršev pri vzgoji otrok v cestnem prometu stoji ob strani. Še več. Dogaja se, da vodijo starši otroke po prometnih poteh proti vsem prometnim predpisom. Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ima v svojih programih tudi predavanja za starše, vendar so zelo slabo obiskana.

V razpravi so poleg nezainteresiranosti staršev nanizali udeleženci še vrsto vzrokov, ki povzročajo, da življenja najmlajših ugašajo na

asfaltu. Ko so razmišljali o večji varnosti otrok na javnih cestah, so udeleženci zahtevali dodatno postavitve prometnih znakov in označb na čistiščih. Dejstvo, da je na prehodih za pešce več nezgod in žrtev kot pa izven njih, daje namreč misliti, da so prehodi na nepravih

NAS PA TO NE ZANIMA

Tako bi si lahko razlagali odnos žalskih osnovnošolcev do letošnje problemske konference Pionir v prometu.

Konference so se namreč udeležili predstavniki vseh šol in krajev žalske občine, le iz žalske osnovne šole ni bilo nobenega udeleženca. Potrebni so bili posebni telefonski pozivi, da je eden izmed žalskih osnovnošolcev le našel čas in se udeležil konference.

Res je, da konferenca sama po sebi še zdaleč ne bo odpravila vseh težav in nevarnosti v cestnem prometu, ki prežijo vsak dan na naše najmlajše. Res pa je tudi, da je v vsej občini ravno Zalec najbolj prometno središče in mesto, kjer je vsak dan nevarnostim v prometu izpostavljenih največ otrok. Zato ne bi bilo odveč, če bi učenci in vsi tisti, ki skrbijo za varnost otrok v prometu na žalski osnovni šoli, pokazali malo več zanimanja za prometno varnost svojih varovancev.

mestih ali pa se pešec in voznik ne zavedata enakopravnosti v prometu.

Razpravljali so obravnavali tudi problem podružbljanja prometne vzgoje. Menili so, da je v prihodnje nujno večje podružbljanje te vrste vzgoje in sicer tako, da bodo vključili kar največ posameznikov in ustanov, ki bodo skrbele za varnost otrok v cestnem prometu. Še zlasti pa je nujna večja angažiranost komisij za varnost in vzgojo v cestnem prometu pri krajevnih skupnostih, kjer so doslej v glavnem živele le na papirju.

Pionirji in ostali udeleženci problemske konference so ob koncu sprejeli vrsto konkretnih sklepov, v katerih so zahtevali ureditev varnih prehodov na najbolj nevarnih in prometnih delih cest, večjo in aktivnejšo vlogo pionirjev prometnikov, nošenje opozorilnih znakov (rumenih rutic in kresničk) ter zagotovitev varnih prevozov otrok v šolo. Šolarje so opozorili tudi na to, da morajo biti kolesa v prometu tehnično brezhibna in opremljena, za kar bodo morali poskrbeti predvsem starši. Nekatere izmed predlogov in stališč so s problemske konference posredovali tudi republiški konferenci Pionir v prometu, ki je bila nekaj dni zatem v Celju.

Irena Jelen

Športno srečanje

Na področju športa in rekreacije uspešno sodelujeta krajevni skupnosti Prebold in Vinska gora. Prebold je najboljša mestna krajevna skupnost, Vinska gora pa vaša krajevna skupnost v tekmovanju za najboljšo krajevno skupnost v športni rekreaciji. Obe krajevni skupnosti se vsako leto srečata, tokrat je bilo to srečanje v Mariji Reki.

NIMAJO VSI POSLUHA ZA KLUBE OZN

„Nezanimanje za delo in obstoj klubov OZN v delovnih organizacijah in večini krajevnih skupnosti ter pomanjkanje mentorjev sta največji oviri pri našem delu,“ so menili člani klubov OZN, ki so se konec septembra zbrali v Zalcu na letošnji programsko-volilni konferenci.

V poročilih o delu v lanskem letu je bilo rečeno, da v občini deluje le sedem klubov OZN in sicer na osnovnih šolah Vransko, Polzela, Prebold, Šempeter, Zalec, Griže ter pri OO ZSMS na Polzeli.

Klubi, ki so v statutu ZSMS opredeljeni kot oblika dela ZSMS in nosilci vzgoje in izobraževanja za mir, mednarodno sodelovanje in razumevanje med mladimi, se trudijo razširiti svoje delovanje tudi na delovne organizacije in krajevne skupnosti ter na tistih osnovnih šolah, kjer le-ti še ne delujejo. Letošnje šolsko leto nameravajo ustanoviti kluba v osnovnih šolah Petrovče in Braslovče.

Poleg načrta o razširitvi svojega delovanja so mladi na konferenci sprejeli tudi vsebinski program dela, ki zajema predavanja o razmerah v svetu, organizacijo tekmovanja v poznavanju problematike OZN ter razne konkretne akcije. Mlade velja pohvaliti, saj so program dela zelo skrbno izdelali vse do konca šolskega leta in ga opremili tudi z roki in nosilci posameznih nalog in zadolžitvev.

IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI

POLZELA

Praznik krajevne skupnosti

S slavnostno sejo skupščine krajevne skupnosti Polzela so v začetku tega meseca na Polzeli končali enotedensko praznovanje krajevnega praznika. Seja je bila v gasilskem domu v Ločici, udeležila pa sta se je med drugimi tudi predsednik skupščine občine Viljem Petek ter predsednik IS Ervin Janežič. Osrednji govornik je bil predsednik sveta KS Polzela Drago Lubej, ki je uvodoma govoril o pomenu praznovanja in o doseženih uspehih, v nadaljevanju pa o nalogah, ki jih še čakajo.

Najpomembnejša je graditev mrliške vežice, ki naj bi se pričela že letos, sredstva pa bodo črpali iz krajevnega samopriskevka. Precejšen del sredstev so v krajevni skupnosti namenili že obstoječim objektom.

V tednu dni so pripravili vrsto športnih prireditev, za kar gre priznanje TVD Partizanu Polzela,

razstavo likovnih del Srečka Škoberneta in Janija Rebca, v avli OŠ Vere Šlander pa recital klavirskega kvarteta RTV Ljubljana.

Na seji so podelili tudi priznanja KS. Prejeli so jih: Gasilsko društvo Ločica, KO ZSMS Polzela, Marija Slokar, Miha Satler in Jaka Jeršič; pohvale pa sta dobila Zinka Teržlav in Milan Kos. Hortikulturno društvo Polzela je podelilo priznanje za čisto okolje in lepo cvetje. Prejeli so jih: Tovarna nogavic, Garant, Cvetko Rakun, Dana Ort, Ivica Zbičajnik, Zinka Novak, Mijo Antonič, Franc Bašič, Ana Orešnik, Ela Kolšek, OŠ Vere Šlander Polzela in Gasilsko društvo Ločica.

Na sliki: Predsednik skupščine KS Polzela Ivan Poteko podeljuje priznanje kmetu Mihju Satlerju iz Založ.

Tekst in foto: T. TAVČAR

Pobratenje s KS Parunovac

Po daljšem obdobju razgovorov med krajevnima skupnostima Polzela in Parunovac iz občine Kruševac tečejo zaključni razgovori o pobratenuju med tema dvema krajevnima skupnostima. Predsedstvo občinske konference SZDL in družbenopolitične or-

ganizacije Polzele so pobudo podprle, listino pobratena pa naj bi podpisali naslednje leto ob praznovanju občinskega praznika. Sicer pa osnovni šoli Polzela in Parunovac že dobri dve leti uspešno sodelujeta.

jk

PREBOLD

Nova blagovnica je na vidiku

Problematika preskrbe, ki že lep čas pesti prebivalcev vedno več, dobiva prve rešitvene signale. Dolgo je trajalo, in sedaj izgleda, da smo dočakali. V teh dneh bo staro gospodarsko poslopje, ki je na poti novi blagovnici, porušeno in kmalu se bodo pričela dela. Izvajalec gradbenih del bo GIP Gradis — enota Celje. Blagovnica

naj bi bila končana v roku 10 mesecev, se pravi, da bi nekako ob krajevnem prazniku meseca septembra že bila končana in predana svojemu namenu. S tem bi preskrba tudi v Preboldu dosegla zadovoljivo raven in ne bi bilo na njen račun toliko pripomb, kot jih je sedaj.

D. NARAGLAV

Pogovori o pobratenuju

Ze tri leta se spletajo prijateljske vezi med KS Prebold in KS Slavko Šlander iz Maribora. Ta krajevna skupnost je KS Prebold odstopila tudi model za ulitje doprsnega kipa Slavka Šandra, kipa, ki je letošnjo spomlad doživel skrunitev vandalov in sprožil val ogorčenja tudi v tej mariborski krajevni skupnosti. Sodelovanje med obema krajevnima skupnostima še posebno dobro poteka med obema borčevskima organizacijama. Vsako leto se srečujejo in tako so se srečali tudi pred kratkim v Preboldu. Iz Maribora oz. te KS je prišlo

50 borcev in predstavnikov KS. Gostitelji so jih odpejali na ogled jame Pekel, rimskih izkopanin in preboldskih zanimivosti. Pred spomenikom žrtvam fašizma je vse udeležence seznanil z NOB na tem področju tov. Anton Kotnik, nato pa so gostje položili pred spomenik tudi venec v počastitev preboldskih žrtv. Od tod pa so se odpejali v planinski dom v Marija Reki, kjer je sledilo prisrčno tovariško srečanje. Stekli pa so tudi pogovori o pobratenuju med obema krajevnima skupnostima.

D. Naraglav

Srečanje z upokojenci

Vsako drugo leto pripravijo v Keramični Liboje srečanje z upokojenci. „Srečni in ponosni smo na nove pridobitve in dosežene gospodarske rezultate,“ je menila večina udeležencev srečanja. Srečanje je obogatilo nastop folklorne skupine Tine Rožane iz Ljubljane.

Srečanje gasilcev veteranov

V okviru meseca požarne varnosti so v Grižah pripravili srečanje gasilcev veteranov, katerega se je udeležilo preko 150 članov — veteranov. Občinska gasilska zveza šteje trenutno 240 članov. Ob tej priložnosti so počastili tudi spomin na 28 veteranov, ki jih od zadnjega srečanja ni več med njimi. Ob velikem številu gostov so izvedli tudi krajši kulturni program, v katerem je sodeloval zbor Lastovka iz Plzele.

Janez Meglič, predsednik OK SZDL Žalec, se je gasilec zahvalil za njihov prispevek k razvoju gasilstva in za njihovo delo v gasilskih organizacijah ter za sodelovanje v družbenopolitičnih manifestacijah.

Poudaril je tudi njihov delež pri izgradnji socialističnega samoupravnega sistema. O razvoju in dosežkih gasilstva je govoril Alojz Kuder, medtem ko je o operativni dejavnosti spregovoril Anton Gros, ki je opozoril, da bo naslednje leto gasilski kongres v Mariboru.

Gasilci naše občine so se že vključili v predkongresno delovanje, saj so v ta namen že sodelovali na tekmovalju pionirjev. Mladi gasilci iz Grajske vasi so na njem zasedli tretje mesto v Sloveniji.

Poročal je tudi o organiziranosti gasilcev v naši občini. Kar v dvanajstih društvih delujejo tudi ženske desetine. Zanimivo je tudi, da je industrijsko gasilsko društvo TT Prebold ob svoji 110-letnici delovanja načrtovalo vključitev 110 žena v gasilske vrste, vključilo pa se jih je kar 130.

Poudariti velja tudi, da se Občinska gasilska zveza Žalec po

strokovnosti in množičnosti uvršča na drugo mesto v republiki.

Gasilci-veterani so bili nad nanizanimi uspehi navdušeni, saj so le-ti dokaz, da njihovo delo ni bilo zaman ter da so postavili trdne temelje gasilstva v občini.

Na srečanju so petim gasilec veteranom podelili posebne plakete. Prejeli so jih: Franc Audič iz Žalca, Franc Kavalarič iz Levca, Ludvik Muhovec iz Braslovca, Franc Oset, st. iz Drešnje vasi in Martin Vošnjak iz Prebolda.

Srečanje se je nadaljevalo v obujanju spominov na prve začetke gasilstva, medvojnne čase, med nje pa se je vpletel marsikateri šaljiv dogodek iz njihovega delovanja.

—fj

ŠE O GASILSTVU NEKDAJ

Srečanje veteranov gasilcev je izzvenelo tudi v obujanju spominov na začetke gasilske dejavnosti, ko so se v vedri gasili požare. 95-letni Anton Kovač, ustanovni član gasilskega društva Vrbja, se še dobro spominja ročne brizgalne, ki so jo vrbenski gasilci dobili leta 1931. Za tiste čase je bila seveda zelo moderna. Za svojo dejavnost so morali gasilci zbirati sredstva s priranjem veselice v Blaževi gmajni. Pravijo, da jim je takrat vedno rad ponagajal dež in še to, da so pijačo za veselico hladili kar pod Blaževo brvjo in namesto rib so ribiči včasih ujeli steklenico vina.

Niso prihranili le denarja, tudi spoznali so se

Stanovalci stolpnice v Ulici heroja Staneta 7 v Žalcu so lahko vzor marsikateremu hišnemu svetu, saj so se kar sami lotili beljenja hodnikov. S tem niso prihranili le denarja, temveč so se med seboj tudi spoznali. Razen redkih izjem, ki v akciji niso sodelovale, so se stanovalci z dobro voljo lotili dela, hkrati pa odkrivali mnogo skupne-

ga, česar prej ob vsakodnevnem srečevanju niso odkrili. Tako jih je delo zblížalo, dogovorili pa so se tudi za marsikatero bodočo akcijo. Uspešno opravljeno delo so ob zaključku proslavili v sobi hišnega sveta, ki jim bo sedaj pomenila vse kaj drugega kot doslej. Prav pa bi bilo, da bi jim sledili tudi drugi hišni sveti.

Srečanje lovcev na Gozdniku

Organizatorji letošnjega tradicionalnega srečanja lovcev iz Prebolda in Hrastnika, imenovanega trolov, so bili člani lovske družine Griže. Vse je potekalo po ustaljenem lovskem običaju. Zarana zjutraj so se zbrali pri lovskem domu na Gozdniku, kjer jim je dober ulov zaželel oktet registov. Preko sedemdeset lovcev se je podalo v bogastvo narave, jutranjo tišino pa so prekinjali njihovi zvesti spremljevalci. Vreme jim sicer ni bilo naklonjeno, zato tudi plena bajne ni bilo. Nekdo od domačinov pa je hudomušno dejal, da so jih vodiči vodili tam, kjer ni divjačine.

Ko so se okrog dvanajste ure vrnili, je bilo treba najprej poskrbeti za zdravilo proti prehladu, nato pa je stekel razgovor o lovu. Milan Lesjak je srečal skupino enajstih muflonov, tudi drugi so jo videli, zato bo že držalo. „Lisice skoraj ne srečaš več, največ je pernate divjadi“, je pripovedoval Miro Vedenik. Ker pa so lovci ljubitelji narave, se nad slabim ulovom niti niso hudovali; mnogi so namesto divjačine iskali raje štorovke. Srečanje so zaključili s srmino omako, s pogovorom in dogovorom, da se naslednje leto zopet srečajo.

jk

Predsednik LD Griže Stanko Žagar izroča predstavniku LD Hrastnik priznanje za uspešno sodelovanje.

TRNAVA

Novo gasilsko vozilo

V KS Trnava so pred dnevi predali namenu novo gasilsko vozilo, ki je stalo 800 tisoč din. Polovico sredstev so zbrali krajanji s samopriskevkom. Na sliki: Novo gasilsko vozilo ter predsednik GD Trnava Oto Rančigaj s šoferjem Alojzom Mojžesom

T. TAVČAR

GRIŽE

Informiranje v KS

Med glasili, ki so namenjena obveščanju krajanov, je tudi glasilo krajevne skupnosti Griže. Doslej so izdali štiri številke, v katerih so predstavili krajevno skupnost, krajevne dejavnosti, njihovo delo ter poročilo o opravljenem delu za preteklo leto, pa tudi finančni načrt krajevne skupnosti in občinskega praznika. Objavili so tudi načrt razdelitve finančnih sredstev za vzdrževanje nekategoriziranih cest. Podrobno pa so v glasilu predstavili krajanom delo posameznih organov krajevne skupno-

sti, društev ipd. Eno izmed številko so v celoti posvetili občinskemu prazniku ter tradicijam NOB v kraju. Objavili so tudi pisma talcev, ki so bila razstavljena na razstavi Talci na Štajerskem. Tako glasilo informira krajanje o delu in življenju kraja, jih seznanja s tekočimi dogodki, jih vabi na prireditve, seznanja pa jih tudi z zgodovino kraja.

Kljub stroškom, ki niso tako neznatni, prejme glasilo vsaka družina v krajevni skupnosti.

—fj

Načrtovati in uskladiti delo

V Grižah sta se ločno sestali vodstvo PD Zabukovica in KK ZZB NOB Griže. Namen obeh sestankov je bil načrtovati in uskladiti delo v tekočem in v naslednjem letu. Tako morajo planinske organizacije še v tem mesecu pripraviti program dela za naslednje leto, ki namenja veliko pozornost gojenju tradicij NOB. Vodstvo PD je pripravilo okvirni program dela, ki ga je nato obravnavalo še predsedstvo KK ZZB Griže.

Na obeh sestankih so se dogovorili, da bodo podprli načrt pionirske skupine, ki bo konec tega meseca obiskala Dobovo pri Brežicah, kjer je bila ustreljena prva talca na Slovenskem — Ivanka Uranjek, po kateri nosi ime pionirski odred na OŠ Nade Čilenšek. Ob obletnici smrti Nade Čilenšek, konec letošnjega leta, pa bodo pionirji obiskali kraj na Moravskem, kjer je Nada Čilenšek padla. V programu za naslednje leto bodo največ pozornosti posvetili

dvema osrednjima dogodkoma: 40-letnici uničenja bunkerja kurirjev pod Gozdnikom; ko sta padla dva kurirja, (ob tej priložnosti bodo pripravili pohod krajanov in planincev k omenjenemu bunkerju) in osrednjemu pohodu ob spomenikih NOB v Savinjski dolini v spomin na september 1944, ko sta v Zagrebu padla dva partizana, in v spomin na znano hajko v Zahomu in pod Mrzlico oktobra 1944.

Borci in planinci načrtujejo tudi več izletov v kraje, znane iz NOB, udeležili se bodo različnih pohodov, ki so že tradicionalni, želijo pa obuditi tudi proslavo na Čreti v spomin na prvo frontalno bitko na Štajerskem, hkrati pa naj bi pripravili tudi pohod ob spomenikih NOB na tem delu Dobrovej, kot jih pripravljata PD Polzela na vzvodnem delu Dobrovej.

Seji sta dokazali, da se da s sodelovanjem v krajevni skupnosti marsikaj doseči.

—fj

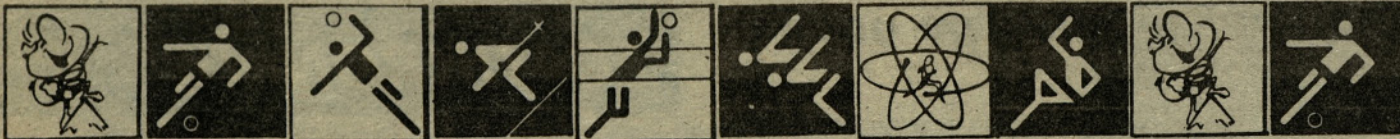
SEJMA SMUČARSKÉ OPREME

Smučarski klub GOZDNIK Žalec bo v dvorani HMEZAD v Žalcu pripravil v dneh od 18. do 20. novembra SEJEM RABLJENE IN NOVE SMUČARSKÉ OPREME, na katerem se bodo smučarji lahko po ugodnih cenah opremili za smučanje. Hkrati bodo na sejmu včlanjevali v Smučarsko zvezo Slovenije, saj imajo njihovi člani še posebne ugodnosti.

V tem času bo tudi Smučarski klub Prebold pripravil svoj sejem rabljene in nove opreme v prostorih osnovne šole v Preboldu.

Domiselna darila Ljubljanske banke

Zobozdravstvena delavca v šolski zobni ambulanti na osnovni šoli Peter Sprajc-Jur v Žalcu sta bila nemalo presenečena nad domiselnimi darili LJUBLJANSKE BANKE v Žalcu, ki je svojim pridnim mladim varčevalcem podelila zobne ščetke, skatlice za milo, brisače in drugo, s čimer so izkazali tudi velik posluh za preventivno dejavnost v občini. Tako se je LJUBLJANSKA BANKA priključila vrsti delovnih organizacij, ki na ta način spodbujajo in pomagajo pri preprečevanju boleznih in s svojo pozornostjo prispevajo k zmanjšanju obolenosti oziroma k ohranitvi zdravja.

SMUČIŠČE NA GOZDNIKU PRED OTVORITVJO

Dela v zvezi s pripravo smučišča na Gozdniku se v teh dneh končujejo. Od začetnih del do danes je preteklo nekaj več kot dve leti. V tem času so se iz skromnih družbenih sredstev, predvsem na osnovi združevanja dela in sredstev občanov, organizacij združenega dela in obrtnikov, opravile številne naloge, ki omogočajo začetek obratovanja vlečnice in s tem tudi uporabo smučišča.

Posamezne aktivnosti niso bile vezane zgolj na urejanje smučišča, kjer so bila potrebna zemeljska dela, položitev drenažnih cevi, posek gozda, odstranitev kamenja, kjer je bilo treba zasejati travo, temveč tudi vsa dela v zvezi z izgradnjo vlečnice. Zaradi pomanjkanja sredstev vlečnica ni bila naročena pri proizvajalcu vlečnic, marveč pri posameznih proizvajalcih, med katerimi so tudi Zarja, Ferralit in

druge. Obilico dela je zahtevala tudi izgradnja vlečnice, ki je zahtevala posek gozda, zemeljska dela in montažo, ki so jo opravili delavci nekaterih naših organizacij ter obrtniki.

Poleg tega pa je bilo treba izvesti še vrsto nalog, ki so širšega družbenega pomena.

Odbor za izgradnjo smučišča je s sodelovanjem Gozdnega gospodarstva in Občinske samoupravne interesne skupnosti za ceste izvedel obsežna dela na treh kilometrih dostopne ceste ter uveljavil spodnji del smučišča z ustreznimi parkirnimi prostori. Kmetija Petrovc, ki se bo usmerila v kmečki turizem in leži ob spodnji postaji vlečnice, je dobila telefonski priključek. Odbor je opravil ogromno dela pri izgradnji elektro priključka v dolžini 2,5 km. Potrebno je bilo

izkopati jame in posekati gozd. Drogove pa so prispevali lastniki gozdov. Tako bo območje med Gozdnikom in Mrzlico imelo elektriko, ki je speljana do domačij, in bo osnova za vse potrebe v naslednjem obdobju. Pri opravljanju prostovoljnega dela so poleg občanov Griž sodelovali delavci, predvsem iz Gradnje Žalec in iz SIP-a Sempeter. Vrednost vseh del z opremo bo preko 12 milijonov dinarjev, od tega več kot polovica v obliki prostovoljnega dela, brezplačnega materiala ali prostovoljnih prispevkov. Pomen te akcije je gotovo mnogo širši, saj ne gre le za smučišče, temveč so se na tem območju z njo uredile številne življenjsko pomembne naloge, ki omogočajo hitrejši razvoj tega obrobnega in nerazvitega območja.

—an

L. Korber

Na krosu 2842 udeležencev

V odlični organizaciji ŠSD in TVD Partizana je bil finale jesenskega krosa naše občine. V finalu je nastopilo 312 udeležencev, skupaj s predtekmovanjem pa kar 2842 udeležencev.

Zmagovalci v posameznih kategorijah so postali: mlajši pionirji (letnik 1971) Jaka Jurkovič, mlajše pionirke: Saša Breznikar (oba OŠ Prebold); letnik 1970 — Joško

Livk (OŠ Vranksko), Jolanda Felicijan (OŠ Prebold); starejši pionirji (letnik 1969) Marko Svet (OŠ Polzela), starejše pionirke Marina Blajh (OŠ Prebold); letnik 1968 — Matjaž Krk in Alenka Bošnjak (oba Center usmerjenega izobraževanja Žalec); mlajše mladinke: Borica Ivančič; mlajši mladinci — Bran-ko Čečulovič (oba CUI Žalec); starejše mladinke: Ivica

Pevnik (Partizan Polzela); članice: Damjana Piki (Savinjski magazin Žalec); člani: Anton Žohar (SIP Sempeter); veteranke: Marija Urankar (Savinjski magazin Žalec); veterani: Veno Satler (Gradnja Žalec). Po trije iz vsake kategorije so se udeležili tudi republiškega tekmovanja (kros Dela), ki je bil pred dnevi v Ljubljani in se dobro odrezali. T. TAVČAR

Teniške vesti

Na jesenskem prvenstvu pionirjev, ki ga je pripravila Teniška sekcija TVD Partizan Žalec, je sodelovalo 14 pionirjev. Najboljši je bil ponovno Sergej VUČER, ki je v finalu premagal Matjaža SF IČIČA z rezultatom 2:0. Tretji je bil Tože FRAS. Najboljši trije so

prejeli tudi kolajne.

Pred nedavnim pa je turnir v tenisu organizirala NAMA Žalec. Turnir je dobro uspel, žal pa je bil zaradi bolezni nekaterih boljših igralcev nekoliko okrnjen. Med 12. udeleženci je bil najboljši Silvo LAKNER pred Jožetom KUČER-

JEM in Stanetom NOVAKOM.

Nama Žalec se je tako pridružila organizatorjem tenisa v Žalcu, kar zgovorno dokazuje, da tenis prodira tudi v delovne organizacije. V NAMI zagotavljajo, da bodo njihovi turnirji tradicionalni. V. C.

Vsi na Golte z letno karto

Kljub znanim problemom, s katerimi se že vrsto let ubada rekreacijsko-turistični center na Golteh, kaže, da bo letos tam smuka le zagotovljena. Iniciativni odbor za razvoj tega centra in turistično-gostinska organizacija PAKA iz Titovega Velenja sta že začela z akcijo VSI NA GOLTE Z LETNO KARTO, v kateri bodo prodajali celoletne karte v vseh štirih občinskih centrih (Celju, Žalcu, Mozirju, T. Velenju).

Tako bo celoletna vozovnica v predprodaji veljala za odrasle 3.000 dinarjev, za mladino do 15. leta pa 2.500 dinarjev. Sicer pa bodo enake vozovnice veljale v prosti prodaji 3.600 in 3.000 dinarjev. Tako je celoletna vozovnica v predprodaji znižana kar za 17 odstotkov, zanjo pa je možno tudi obročno odplačevanje pri nakupu preko organizacij združenega dela.

Za dnevno karto bo treba odšteti odraslim 300 dinarjev, mladini do 10. leta pa 200 dinarjev, za poldnevno karto in nočno smuko pa bo potrebno odšteti odraslim 220 in mladini 150 dinarjev.

Poskrbeli bodo tudi za organiziran prevoz, tako da bodo povečali prevoze rednih prog in ski busov iz Celja in Titovega Velenja.

V. C.

Srečanje pohodnikov Savinjske poti

Pred enajstimi leti so člani različnih planinskih društev uredili Savinjsko planinsko pot, ki poteka po obronkih doline. Z njo so predstavili planincev Dobrovlje, jamo Pekel, Čemšenjsko planino, Marija Reko, Gozdnik in druge planine. Ker so ob tej priložnosti ugotovili, da Tovsti vrh in Resevna nista planinsko povezana, so pot potegnili še do njiju.

Savinjsko planinsko pot, ki je zelo priljubljena, je do sedaj prehodilo več kot 970 pohodnikov; samo v letošnjem letu jih je bilo 78. Organizator letošnjega srečanja je bilo Planinsko društvo Železničar iz Celja, na njem pa se je zbralo več kot sto planincev. Po pozdravnem govoru predsednika društva tov. Florjančiča je o poti spregovoril tudi Božo Jordan, ki je med drugim poudaril, da bi bilo potrebno izdati o poti nov vodnik.

To srečanje je le eno izmed srečanj, ki so jih planinci pripravili v letošnjem jubilejnem letu; vsa pa so izzvenela v poudarjanju enotnosti planinskih vrst in s pregledom uspehov na tem področju.

Omeniti velja tudi, da je bil pred dnevi zaključen tečaj za planinske vodnike. Tako so se planinske vrste okrepile z 20-timi novimi vodniki, ki so ob zaključku tečaja opravili turo na vrhovih v okolici Gornjega grada.

Planinci, združeni v meddruštvenem odboru, so organizirali tudi množično proslavo ob 90-letnici SP SPD v Grižah, nato proslavo v Gornji Savinjski dolini, odprli pa kočjo na Menini in na Klemenči jami.

-fj

Natečaj za solidarnostna stanovanja

Skupščina Samoupravne stanovanjske skupnosti Žalec, je na zadnji seji sprejela VII. natečaj za solidarnostna stanovanja. V njem razpisujejo po deset solidarnostnih stanovanj v Preboldu, v Libojah in na Polzeli. Rok za dostavo prošnje je do 25. novembra 1983, zato naj prošilci oddajo vloge v svojih delovnih organizacijah ali pri strokovni službi skupnosti.

ljubljska banka
Splošna banka Celje

Ekspozitura ŽALEC

Čestita

za 31. oktober, svetovni dan varčevanja
vsem svojim varčevalcem in poslovnim sodelavcem.

GALVANIZACIJA METKA KOS Ločica 2 b, POLZELA

takoj sprejme nekvalificiranega delavca za cinkanje v galvaniki.

CVETLIČARNA JOŽICA GOLAVŠEK, VRANSKO 143 a,

obvešča cenjene bralce, da je na Vranskem v upokojskem domu odprta nova cvetličarna, ki posluje vsak dan od 8. do 12. ure in od 13. do 18. ure, v soboto pa od 8. do 13. ure.

Se priporočam.

Jože KOPUŠAR, Žalec, Kardeljeva 43 prosi najditelja očal z dioptrijo 4,5—5, svetlo kovinskih okvirjev, da jih proti nagradi vrne na gornji naslov.

BALINIŠČE ODPRTO

Društvo upokojsencev Žalec je s pomočjo Telesnokulturne skupnosti in krajevne skupnosti Žalec zgradilo balinišče v športnem centru. Sami pa so opravili precej udarniškega dela.

Ob odprtju balinišča so se pomerili z balinarji iz Titovega Velenja.

VSI NA KOLO ZA ZDRAVO TELO

V naši občini smo letos pripravili vrsto trim akcij, med najbolj množičnimi pa so bile Vsi na kolo za zdravo telo. Akcije so pripravili v raznih društvih, krajevnih skupnostih in tudi v nekaterih delovnih organizacijah. Na posnetku vidimo delavce in delavke tovarne nogavic na trim kolesarjenju.

T. TAVČAR

DA NE POZABIMO

Tovarna porcelana v Gotovljah

Letos mineva že šestdeset let od štrajka v tovarni porcelana v Gotovljah, pri družbi Wessely. O tej tovarni v Krajevem leksikonu Slovenije takole: »Ob cesti proti Sv. Jederti je takrat stala in obratovala Kutnikova poljska opekarna. Tu je bila tudi keramična tovarna, ki jo je ustanovil Josip Horak iz Prage. Obratovala je od leta 1866 do 1926, nakar so v njenih prostorih izdelovali električne likalnike.«

V tej tovarni je lastnica Wesselyjeva odpuštila marca 1903 enajst delavcev zgolj zato, ker so bili strokovno organizirani. Sploh je bil v tej tovarni kršen zakon o delovnem času, saj so mnogokrat delali ob nedeljah, ne da bi jim obračunali nadure. Včasih so morali delati po 17 ur na dan. Že leta 1885 je bil z novelacijo obrtnega reda uveden v Avstroogrski enajsturni delovni čas za tovarniške delavce. Mezde so bile nizke. Najslabše samo 20 do 40 kron mesečno, najbolje plačani pa so dobili 60 do 70 kron mesečno. Delavstvo je bilo tedaj že združeno v strokovne organizacije pod vplivom te ali one politične stranke. Vincenc Muchitsch iz Gradca je takoj po odpuštili delavcev osebno posredoval pri Wesselyevi in pri dr. Jožetu Sercenu, ki je bil tudi delničar. Kratko so ga odpravili: »Delamo tisto, kar hočemo!« Po štirinajst-dnevnem odpovednem roku je bilo enajst delavcev kljub vsem posredovanjem odpuščenih, zaradi česar so delavci začeli štrajkati. Naj omenimo, da je strokovni tajnik Muchitsch iz Gradca sodeloval tudi pri veliki stavki zasavskih rudarjev leta 1903. Franc Rozman v knjigi Socialistično delavsko gibanje na slovenskem Štajerskem stavke iz leta 1911, ki jo omenja Krajevni leksikon Slovenije, ne omenja. To stavko v keramični tovarni v Gotovljah so vodili: Jakob Goršek, Franc Jordan in Andrej Vipotnik, ki so bili izgnani v Wilhelmsburg pri Dunaju. Stavko leta 1903 pa so organizirali socialni demokrati, saj se je za delavce takrat zavzel tajnik njihove strokovne organizacije. Stranka pa je tedaj delovala na marksistični razredni osnovi. Vendar pa še ni jasno, kdo je organiziral drugo stavko, saj je znano, da so v tem času v Žalcu ustanovili krščansko socialno društvo, katerega predsednik je bil Jernej Meh, ki je hotelo pridobiti delavce na svojo stran.

Viri: Franc Rozman: Socialistično delavsko gibanje na slovenskem Štajerskem, Borec, 1979.

Krajevni leksikon Slovenije, III, DZS 1976.

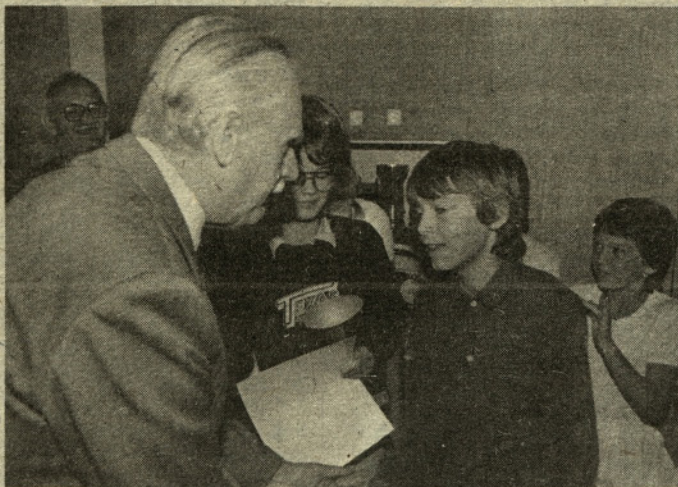
Skrbimo za zdravega otroka

V okviru osnovne zdravstvene dejavnosti posvečajo v Zdravstvenem domu v Žalcu vse večjo pozornost skrbi za otroka. Kasnejše zdravje otrok je namreč v veliki meri odvisno od prizadevanja njegov pravičen razvoj že pred samim rojstvom. Zato so v Zdravstvenem domu pred tedni organizirali tečaj Priprava na porod, ki se ga je na začetku udeležilo trinajst bodočih mamic.

Tečaj naj bi bil predvidoma sestavljen iz dveh delov; prvi del naj bi potekal v času zgodnje nosečnosti, drugi del pa v zadnjih mesecih nosečnosti. Skupno je predvideno 20 ur tečaja, na katerem se lahko bodoče mamice brez-

plačno seznanijo z osnovami prehrane matere in dojenčka, z osnovno nego, pripravo na porod in drugimi značilnostmi, ki spremljajo nosečnost. Razgovorom so priključene tudi sprostivne in dihalne ter razne druge vaje.

Takšna oblika dela se sedaj prvič pojavlja v žalskem zdravstvenem domu. Pred leti so sicer že bili organizirani krajši tečaji, v zadnjem času pa je bila vsa skrb za zdravega otroka pred rojstvom omejena na krajša predavanja, ki so jim nosečnice lahko prisluhnile kar v čakalnici. V zdravstvenem domu menijo, da bodo z nasveti lahko pomagali marsikateri bodoči mami in s tem pripomogli tudi k zdravemu razvoju otrok že pred rojstvom.

Poročali smo že, da je osnovna šola Vlado Bagat Braslovče prejela prehodni pokal za osvojeno prvo mesto v regiji za najbolj urejeno šolo in njeno okolico. Pokal jim je izročil prof. Zoran Vudler v imenu Celjske turistične zveze. Učencem, delavcem in vodstvu šole čestitamo za priznanje.

ŽALSKI PLANINCI GRADE KOČO

Žalsko planinsko društvo je eno redkih, ki nima svoje planinske postojanke. Majhen lesen objekt na Bukovci že dolgo ne zadošča potrebam. Po nekajletnih pripravah je akcija končno stekla. Režijski odbor, ki ga vodi Ivo Robič, si prizadeva, da bi objekt do zime zgradili do prve plošče. Ker sredstev ni na

pretek, so se v društvu odločili, da bodo kočo zgradili s prostovoljnim delom. Delovne akcije so vsako soboto in nedeljo, za to društvo vabi člane in druge občane, naj jim priskočijo na pomoč s prostovoljnim delom. Z dosedanjo odzivnostjo, pravijo, niso najbolj zadovoljni.

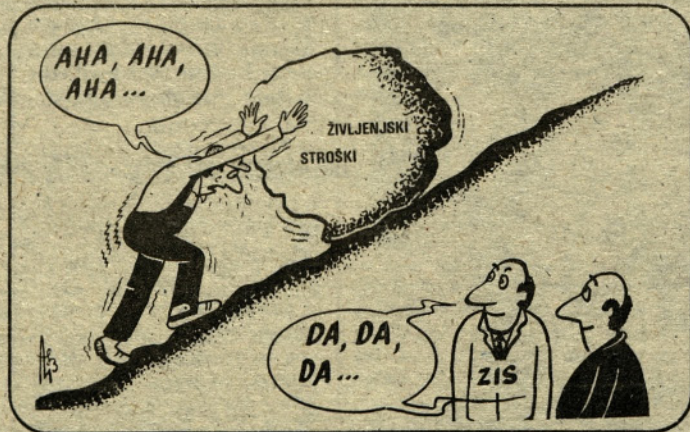
jk

OPROSTITTE, ZAPIRAMO

Odločili smo se, da po sestanku stópimo na »spricer« v gostišče Hmezadove gostinske organizacije, da bi nadaljevali razpravo s sestanka. Pa nam jo ni uspelo, saj nas je kmalu po prihodu natakara opozoril, da zapirajo. Med tem je okoli nas že skrbno

pospravil stole. Tedaj so se urini kazalci približevali poldeveti zvečer. Kmalu je sledilo drugo opozorilo in ko smo nekaj minut pred deveto zapustili gostišče, je le-to že bilo zaklenjeno. Komentar najbrž ni potreben, primer pa tudi ni osamljen.

jk

Simbol, da sem? Ne, ne, preveč nas je že!

Lov na lisico

Radioamaterji celjske regije so se prve dni oktobra pomerili v amaterskem radio-gonimetranju. Tekmovanje je pripravil radioklub YU-3DZA iz Žalca na terenih krajevnih skupnosti Griže. Kljub slabemu vremenu se je tekmovanja udeležilo lepo število tekmovalcev, najštevilnejši pa so bili člani radiokluba YU3EOP iz Celja.

Radioklub iz Žalca se je tudi tokrat izkazal z dobro

organizacijo in dokazal, da si je v svojem dvehletnem delovanju pridobil vse potrebne izkušnje za izvedbo tudi tako zahtevnih prireditev. In še rezultati najboljših treh, ki bodo sodelovali na republiškem prvenstvu v Sevnici: 1. mesto Matej ZDOVC, radioklub YU3CNO, 2. mesto Peter ZAVRŠEK, radioklub YU3EOP in tretje mesto Tomaž PETAVER, radioklub YU3EOP.

M. Krajšek

Posojila le za zadružno gradnjo

V zadnji številki Delegata za seje skupščin samoupravnih interesnih skupnosti je bil objavljen predlog dobitnikov posojil za stanovanjsko izgradnjo iz vzajemno združenih sredstev. Nekateri občani so ob tem imeli pomisleke, misleč da je krog dobitnikov preozek, kajti sredstva združujejo vsi zaposleni. Na samoupravni stanovanjski skupnosti smo izvedeli, da je

predlog usklajen s pravilnikom, ki določa, da lahko kredite dobijo le graditelji v okviru stanovanjskih zadrug. Na ta način naj bi v občini preko zadrug spodbujali družbeno usmerjeno gradnjo. Ker pa imamo trenutno v občini le zadrugo v Žalcu, v Preboldu je v ustanavljanju, so do posojil opravičeni le člani žalske zadruge.

jk

VELEBLAGOVNICA

ZALEC

Hladni zimski dnevi so pred durmi, zato obiščite NAMO — Veleblagovnico Žalec in Prodajni center Levec, kjer smo dobro založeni s konfekcijo in pleteninami. Hkrati lahko tu nabavite vse, kar potrebujete za dom in družino.

VSE POD ENO STREHO — VSE V NAMI!

PRODAJNI CENTER

LEVEC